

Økonomiplan 2018-2021

Samfunnsplanens handlingsprogram 2018-2021

Budsjett 2018

Kommunestyrets vedtak 2017 14.12.2017.

Innhold

1	INNLEDNING	5
2	STATUS OG UTFORDRINGSBILDE	6
2.1	SAMFUNNSPLANEN 2014-2025	6
2.2	ÅRSRAPPORT 2016	7
2.3	OMSTILLINGSBEHOV	7
2.4	ØKONOMISK OMSTILLINGSBEHOV	7
2.5	KOMMUNEBAROMETERET – TILSTANDEN INNENFOR DE KOMMUNALE TJENESTENE	10
2.6	BORGERUNDERSØKELSEN	11
2.7	STYRKER OG SVAKHETER – MULIGHETER OG TRUSLER	12
3	HANDLINGSPLAN FOR RAUMASAMFUNNET	13
3.1	UTGANGSPUNKT	13
3.2	MÅLOPPNÅELSE	13
3.3	KOMMUNE-NM	14
3.4	UTFORDRINGER	15
3.5	HANDLINGSPLAN RAUMASAMFUNNET 2018-2021	15
4	ENDRINGSBEHOV OG MÅL	18
4.1	ENDRINGER I OPPGAVER OG RAMMER FRA STATEN	18
4.2	KONSEKVENSJUSTER ØKONOMIPLAN 2018-2021	19
4.3	MÅL FOR DEN KOMMUNALE VIRKSOMHETEN MOT 2021	22
4.4	MÅL FOR ØKONOMI	23
4.5	MÅL FOR KOMMUNEORGANISASJONEN	23
4.6	MÅL FOR TJENESTENE	25
4.7	MÅL FOR SAMFUNNSUTVIKLINGEN	26
5	ØKONOMIPLAN DRIFT 2018-2021	27
5.1	ØKONOMISK OMSTILLINGSPLAN	27
5.2	KOMMENTARER TIL FORESLÅTTE OMSTILLINGER OG KUTT-TILTAK	29
5.3	DRIFTSBUDSJETT 2018-2021	32
6	ØKONOMIPLAN INVESTERINGER 2018-2021	34
6.1	HOVEDTALL	34
6.2	GJELDSUTVIKLING	34
6.3	INVESTERINGSPROGRAM 2018-2021	35
6.4	KOMMENTARER TIL INVESTERINGSTILTAKENE	38
7	UTGANGSPUNKT OG PREMISER FOR TJENESTEOMRÅDENE	41
8	POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	42
8.1	INNHold	42
8.2	LEDELSE OG ORGANISERING	42
8.3	UTFORDRINGSBILDE	42
8.4	MÅL	42
8.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER	42
8.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2018-2020	42
9	SENTRALADMINISTRASJONEN	43
9.1	INNHold	43
9.2	LEDELSE OG ORGANISERING	43
9.3	UTFORDRINGSBILDE	43
9.4	MÅL	43
9.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER	43
9.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2018-2021	44

9.7	INVESTERINGER I PERIODEN	44
10	BARNEHAGENE	45
10.1	INNHold	45
10.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	45
10.3	UTFORDRINGSBILDE	45
10.4	MÅL	45
10.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	45
10.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2018-2021	46
10.7	INVESTERINGER I PERIODEN	46
11	GRUNNSKOLEN	47
11.1	INNHold	47
11.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	47
11.3	UTFORDRINGSBILDE	47
11.4	MÅL	47
11.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	47
11.6	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2018-2021	49
11.7	INVESTERINGER I PERIODEN	49
11.8	ANNET.....	49
12	HELSE OG OMSORG.....	50
12.1	INNHold	50
12.2	UTFORDRINGSBILDE	50
12.3	MÅL	50
12.4	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2017-2020.....	51
12.5	INVESTERINGER I PERIODEN	52
12.6	ANNET.....	52
13	HELSE OG VELFERD.....	53
13.1	INNHold	53
13.2	UTFORDRINGSBILDE	53
13.3	MÅL	53
13.4	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2017-2020.....	54
13.5	INVESTERINGER I PERIODEN	54
13.6	ANNET.....	55
14	KULTUR	55
14.1	INNHold	55
14.2	UTFORDRINGSBILDE	55
14.3	MÅL	55
14.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	55
14.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2017-2020.....	56
14.6	INVESTERINGER I PERIODEN	56
14.7	ANNET.....	56
15	UTBYGGING	57
15.1	INNHold	57
15.2	UTFORDRINGSBILDE	57
15.3	MÅL	57
15.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	58
15.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2017-2020.....	58
15.6	INVESTERINGER I PERIODEN	58
15.7	ANNET.....	58

16	VEDLEGG	60
16.1	BUDSJETTSKJEMA 1 A – DRIFTSBUDSJETT (UTARBEIDES I FORMANNSKAPETS INNSTILLING)	60
16.2	BUDSJETTSKJEMA 1 B – DRIFTSBUDSJETT	60
16.3	BUDSJETTSKJEMA 2 A – INVESTERINGSBUDSJETT (UTARBEIDES I FORMANNSKAPETS INNSTILLING) ...	61
16.4	BUDSJETTSKJEMA 2 B – INVESTERINGSBUDSJETT – SE KAPITEL 8 (UTARBEIDES I FORMANNSKAPETS INNSTILLING).....	61
16.5	ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT (UTARBEIDES I FORMANNSKAPETS INNSTILLING).....	62
16.6	ØKONOMISK OVERSIKT INVESTERING (UTARBEIDES I FORMANNSKAPETS INNSTILLING).....	63
16.7	ØVRIGE VEDLEGG:	64

1 Innledning

Årsrapporten for 2016 gir et godt bilde av de utfordringene som Rauma kommune og Raumasamfunnet står overfor. Årsrapporten er oppsummert i tre punkt:

1. Rauma kommune er eit middels livskraftig lokalsamfunn målt i indeks frå Kommune-NM. 2016 syner ein liten framgang frå 209. plass til 195. plass
2. Rauma er ein middels god kommune når det gjeld tenesteproduksjon for sine innbyggjarar målt gjennom Kommunebarometeret. Frå ein 276. plass for 2015 er Rauma på 180. plass basert på data frå 2016, ein forbedring på 96 plassar
3. Sjølv om rekneskapen for 2016 syner eit godt driftsresultat som gjer at Rauma no kan seie farvel til ROBEK for denne gongen, er Raumaøkonomien fortsatt av dei svakaste blant norske kommunar fordi vi så langt ikkje har klart å bygge opp finansielle reservar, men brukar alle pengane etter kvart. På Økonomibarometeret har Rauma klatra nesten 40 plassar frå ein 404 plass i 2015 til 365 plass i 2016.

For kommunen er det to store utfordringer som vil prege 2018. For det første skal vi gjennomføre ei omfattende omlegging av Helse- og omsorgstjenestene våre våren 2018. Innflytting i det nye Helsehuset i april 2018 er et sentralt element i dette. I KOSTRA er netto gjeld pr. utgangen av 2016 i Rauma 86 prosent av brutto driftsinntekter, som er over landsnittet på 61% og over fylkessnittet på 75%. Tar vi hensyn til låneopptak gjennomført i 2017 vil dette øke til over 100%. Dette begrenser handlingsrommet vårt og gjør oss sårbare for fremtidige renteøkninger. I tillegg har vi ambisjon om å drive alle kommunens tilbud med god økonomisk kontroll og samtidig begynne oppbygging av et driftsfond. Dette vil kreve mye av oss i en periode der finanskostnader fra flere store investeringer gjør seg gjeldende. Begge disse utfordringen stiller store krav til ledere og ansatte i organisasjonen vår.

2 Status og utfordringsbilde Samfunnsplanen 2014-2025

Gjeldende samfunnsplan ble vedtatt av kommunestyret 17.12.2013 med planperspektiv fram mot 2025. Samfunnsplanen viderefører visjonen om «Verdens beste kommune for naturglade mennesker» og fornyer våre felles verdier «Samarbeidsvillig, Ekte og Raus».

- Rauma har en ambisiøs samfunnsplan som nå står foran ei rullering
- Rauma har valgt å stå alene i kommunereformen
- Rauma har et betydelig omstillingsbehov i tjenestene – på grunn av økonomi og demografiutvikling
- Kommunebarometeret plasser Rauma i på 282. plass blant landets kommuner. Hovedutfordringer er pleie- og omsorg, barnehage og økonomi.

Planen har «Vekst og utvikling» som hovedambisjon konkretisert til

- 400 nye innbyggere
- 300 nye arbeidsplasser
- 200 nye boliger fram til 2025.
- 100 millioner kroner skal brukes til samfunnsutvikling i 4-årsperioden 2014-2017.

De seks hovedstrategiene for å nå disse målene er:

- Samferdsel og regionforstørring
- Tilflytting og innvandring
- Næringsvekst
- Reiseliv
- Sentrumsutvikling
- Bygdeutvikling

Kommunestyret har i forbindelse med behandling av sak om Planstrategi for 2017-2020 vedtatt at samfunnsplanen skal evalueres og rulleres i løpet av innværende kommunestyreperiode.

I forbindelse med behandling av planprogram for rullering av kommuneplanens samfunnsdel (Samfunnsplan 2030) har kommunestyret pekt på seks områder det skal arbeides videre med. Mål, strategier og tiltak skal etableres for områdene:

- Attraktivitet og folketallsutvikling
- Næringsliv og arbeidsplasser
- Regional orientering og regionale ambisjoner
- Kommunalt tjenestetilbud og kommunal økonomi
- Folkehelse, klima, miljø og bærekraft
- Lokaldemokrati

Ny Samfunnsplan 2019-2030 skal vedtas av kommunestyret i desember 2018.

For denne økonomiplanen legges imidlertid gjeldende samfunnsplan til grunn.

Gjeldende samfunnsplan kan leses her: [Samfunnsplan 2014-2025](#)

2.2 Årsrapport 2016

Årsrapporten omfatter både årsberetning og årsregnskap for 2016 og gir en samlet oversikt over kommunens virksomhet både når det gjelder mål og måloppnåelse, organisasjon, tjenesteproduksjon og økonomi. Årsrapporten for 2016 ble godkjent av kommunestyret i møte 14. juni 2017. Regnskapet viste et overskudd på 11,7 millioner etter avsetninger. Underskuddet fra 2015-regnskapet kunne dekkes inn, og det resterende, kr. 1 187 396, kunne settes av til disposisjonsfond. Rauma kommune ble utmeldt av ROBEK.

Årsrapport 2016 kan leses her: [Årsrapport 2016](#)

2.3 Omstillingsbehov

Kommuneorganisasjonen ble fra 1.9.2016 omorganisert fra et 20-talls driftsenheter til 6 tjenesteområder. Dette har gitt mer helhetlig ledelse samt bedre ressursbruk og kompetansedeling innenfor hvert enkelt tjenesteområde, og totalt i kommunen.

Innenfor Helse- og omsorgstjenestene våre står vi nå overfor store omstillinger i forbindelse med samling av en stor del av kommunens tjenester i det nye Helsehuset i april 2018. Omstillingen krever mye av organisasjonen, og svært mange er involvert i, og berørt av, arbeidet og den omleggingen som skal skje. Gjennomføringen av omleggingen har, i tillegg til drift av tjenestetilbudet, førsteprioritet i månedene fremover.

Teknologiutviklingen utfordrer oss på måten vi produserer tjenestene våre i dag. I arbeidet med omstillingen av helse- og omsorgstjenestene våre er velferdsteknologi sentralt. Også på andre områder vil digitalisering påvirke måten vi samhandler med innbyggerne våre på og også innhold og utforming av tjenesteproduksjonen vår. God ledelse innebærer også å se og utnytte de mulighetene denne teknologiutviklingen gir.

2.4 Økonomisk omstillingsbehov

Årlig får Rauma kommune analysert KOSTRA-data via Telemarksforskning for at denne kunnskapsbasen skal bli mere relevant for økonomisk styring og planlegging.

Beregningene, jfr tabellen nedenfor, viser at Rauma kommune samlet sett hadde mind्रेutgifter på 6,5 mill. kr i forhold til kommunens «normerte og inntektsjusterte utgiftsnivå» på sentrale tjenesteområder i 2016. I beregningen er det altså tatt hensyn til at Rauma kommune har et høyere beregnet utgiftsbehov enn «gjennomsnittskommunen» og det er også tatt hensyn til kommunens inntektsnivå.

Merk at oversikten er avgrenset til de sentrale tjenesteområdene som inngår i inntektssystemet.

Tjenesteområde	Mer-/mindreutgift 2016 (mill. kr) ift.	
	Landsgjennomsnittet	«Normert og inntektsjustert utgiftsnivå»
Barnehage	-7,5	-3,0
Administrasjon	5,5	2,4
Grunnskole	-2,3	-2,2
Pleie og omsorg	38,1	0,4
Kommunehelse	0,3	-1,6
Barnevern	-6,4	-3,7
Sosialtjeneste	-6,9	1,2
Sum	20,9	-6,5

Siden Rauma kommune har utgiftskorrigerte frie inntekter på 100 % dvs. vi har akkurat like store inntekter som gjennomsnittskommunen i forhold til vårt utgiftsbehov. Mindreforbruket på de sentrale tjenesteområdene betyr at vi bruker mer på noen andre tjenester. Svaret på hvor, kommer i neste tabell:

	Mer-/mindreforbruk ift. "normert nivå" (mill. kr)		
	2015	2016	Endring
Fys.planl./kult.minne/natur/nærmiljø	0,6	0,6	0,0
Kultur	-2,5	-3,5	-1,0
Kirke	0,6	0,5	-0,1
Samferdsel	4,9	4,4	-0,5
Brann og ulykkesvern	1,7	1,1	-0,6
Sum	5,3	3,2	-2,2

Vi bruker samlet 3,2 mill. mer innenfor områdene fysisk planlegging, kirke, samferdsel og brann/ulykkesvern. Det kan imidlertid være god grunner til denne prioriteringen. Når vi i Rauma kommune bruker mye på samferdsel og kommunale veier skyldes dette at vi er en langstrakt kommune med mange kilometer veg. KOSTRA viser at vi i 2016 brukte ca 93.000 kroner pr. kilometer kommunal veg. Gjennomsnittet for landet for øvrig er kr. 119.000. Tilsvarende tall for Møre og Romsdal er kr. 103.000,-.

Ei særlig utfordring for Rauma ligger i ei kraftig økning av vår netto lånegjeld de siste åra. Dette gjør at en større del av våre inntekter går til renter og avdrag. Tabellen nedenfor viser utviklingen:

	Rauma			K-gr. 11	Landet
	2014	2015	2016	2016	2016
Brutto driftsresultat	0,0	-0,9	2,8	2,6	3,6
Netto driftsresultat	-0,5	-1,3	3,4	2,8	4,0
Finansutgifter	3,4	3,5	2,4	4,1	4,1
Disposisjonsfond	0,5	0,5	0,7	5,3	8,1
Netto lånegjeld	55,3	68,1	86,4	87,6	79,1

Tabellen viser at kommunens lånegjeld har økt med 56% de siste tre årene. Lånegjelda har også økt ytterligere gjennom 2017. I den grad investeringene ikke medfører innsparelser i form av mer effektiv drift av de kommunale tjenestene vil utgifter til renter og avdrag måtte dekkes gjennom reduksjoner i driftsrammene for de ulike tjenesteområdene.

Tabellene over illustrerer god at bruk av midler på ett tjenesteområde innebærer mindre midler til de øvrige tjenesteområdene. Tilsvarende vil økte investeringer som regel gi økte finansutgifter og færre midler til fordeling til drift.

I tillegg til denne KOSTRA- og effektivitetsanalysen, utarbeider Telemarksforskning også en analyse over økonomiske konsekvenser av de forestående demografiske endringer.

Neste tabell viser prognosen for befolkningsutvikling i Rauma de neste 4 åra. Vi ser at vi kan forvente en betydelig reduksjon i behovet for barnehageplasser, mens barnetallet i grunnskolen faktisk vil øke og holde seg på vel 900 elever.

Vi får en sterk vekst på 20 % i antall «yngre eldre», mens gruppa 80-89 år reduseres med 10 %. Antall 90 + er stabil.

	2017	2018	2019	2020	2021
0-5 år	494	469	448	429	431
6-15 år	885	913	920	922	908
16-66 år	4 661	4 631	4 607	4 579	4 554
67-79 år	928	990	1 040	1 089	1 117
80-89 år	386	364	356	349	349
90 år og eldre	119	115	110	118	121
Totalt	7 473	7 482	7 481	7 486	7 480

Den demografiske utviklingen får selvsagt betydning for behovet og etterspørselen etter kommunale tjenester og må tas høyde for i tjenstedimensjoneringen og økonomiplanen. De økonomiske konsekvensene har Telemarksforskning beregnet slik:

	2018	2019	2020	2021	2018-2021
0-5 år	-5,2	-4,5	-3,7	0,3	-13,1
6-15 år	4,2	1,0	0,3	-2,1	3,4
16-66 år	-0,6	-0,5	-0,5	-0,4	-2,0
67-79 år	3,5	2,8	2,8	1,6	10,7
80-89 år	-4,0	-1,5	-1,3	0,0	-6,8
90 år og eldre	-1,4	-1,7	2,7	1,0	0,7
Sum	-3,4	-4,3	0,3	0,3	-7,1

I perioden 2018-2021 anslås Rauma kommune å få reduserte demografikostnader på om lag 7,1 mill. kr. Færre barn i aldersgruppen 0-5 år trekker isolert sett i retning av reduserte utgifter til barnehage, mens flere barn og unge i aldersgruppen 6-15 år trekker i retning av økte utgifter til grunnskole. Flere eldre i aldersgruppene 67-79 år og 90+ bidrar til økte utgifter til pleie- og omsorgstjenestene, mens færre eldre i aldersgruppen 80-89 år trekker noe i motsatt retning.

Samlet sett gir den demografiske utviklingen reduserte behov og dermed tilsvarende lavere overføring fra staten til kommunen, og følgelig må kommunen gjøre de samme tilpasninger i sitt tjenestetilbud.

2.5 Kommunebarometeret – tilstanden innenfor de kommunale tjenestene

Kommunebarometeret har utviklet seg til å bli en sentral kunnskapsbase for status og sammenligning av de kommunale tjenestene i Norge.

Rauma er i 2017 på 282. plass i rangeringen av landets kommuner. 50% av nøkkeltallene er forbedret siste år. I rapporten for Kommunebarometeret 2017 står det: «Rauma er inne på Topp 100 lista innen saksbehandling, enhetskostnader og sosialtjenester. Kommunen har sine svakeste plasseringer innen pleie og omsorg, økonomi og barnehage»

Tabellen nedenfor oppsummer Kommunebarometerets rangering av de viktigste kommunale tjenestene i forhold til andre kommuner, samt utviklingen som har vært fra 2010 fram til i dag.

Når det gjelder økonomi er det fremhevet at kommunens drift over de siste fire årene akkurat har gått i null og at marginen over tid bør bli bedre enn dette. Disposisjonsfondet er nærmest tomt, og kan ikke fungere som noen reell buffer ved plutselige økonomiske problemer. Netto renteeksponert gjeld er mye høyere enn landsgjennomsnittet (37 prosent), målt mot brutto driftsinntekter.

Utvikling over tid (sammenliknbar serie)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Nøkkeltallene alene	245	257	330	330	266	344	354	306
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	228	245	298	302	229	311	320	282
Grunnskole		79	66	45	85	83	113	146
Pleie og omsorg	159	246	259	227	232	248	253	397
Barnevern	345	323	390	408	369	278	218	169
Barnehage	297	320	405	354	319	417	400	389
Helse	133	260	292	347	257	197	198	220
Sosial	245	205	237	324	270	335	284	74
Kultur	134	239	127	346	144	231	200	304
Økonomi	307	188	240	287	286	332	403	393
Kostnadsnivå			165	188	149	206	144	71
Miljø og ressurser	243	100	118	107	310	212	227	152
Saksbehandling	144	293	308	328	220	227	377	43
Vann, avløp og renovasjon	104	138	142	311	256	310	304	272

Figur 1: Matrisen viser rangeringen på Kommunebarometeret for de ulike tjenester for Rauma kommune i perioden 2010 til 2016. Fargene illustrer hvor en ligger på skalaen – grønt er veldig bra – rødt er tilsvarende dårlig.

2.6 Borgerundersøkelsen

I 2017 gjennomførte Rauma kommune Borgerundersøkelsen. Resultatene gir nyttige innspill til arbeidet med rullering av kommunens samfunnsplan.

Samlemålet for omdømmet er godt og innbyggerne i Rauma er betydelig mer fornøyd med tilværelsen sin enn nordmenn flest. Rauma skårer svært godt på trygghet i hverdagen og tilknytning og tilhørighet.

Raumas utfordring er knyttet til jobbmuligheter og utdanningstilbud, her skårer kommunen vesentlig dårligere enn resten av landet. Borgerundersøkelsen viser også at lokaldemokratiet synes å fungere signifikant bedre i andre kommuner enn i Rauma. Særlig i bygdene Eidsbygda, Åfarnes, Mittet, Måndalen og Vågstranda skårer lokaldemokratiet veldig lavt.

Når det gjelder Rauma kommunes innbyggers tilbakemelding på de kommunale tjenestene er den svakt bedre enn gjennomsnittet, med en skår på 62 mot 61 for gjennomsnittskommunen.

2.7 Styrker og svakheter – muligheter og trusler

Gjennomgang av status og utfordringer oppsummeres i nedenforstående SWOT:

Styrker nåtid	Muligheter framtid
- Åndalsnes – attraktiv småby og reisemål - Tydelige og omforente mål i samfunnsutviklinga	- Omstilling og effektivisering - Fortsette regional integrasjon selv om Rauma forblir egen kommune
Svakhet nåtid	Trusler framtid
- For høgt kommunalt driftsnivå - Manglende bufferfond til å møte uforutsette økonomiske utfordringer - Ujevn tjenestekvalitet, for svak brukerorientering	- Manglende evne til å prioritere videre satsing på nærings- og samfunnsutvikling - Manglende evne og vilje til å ta grep som gir varige reduksjoner i driftsnivået

3 Handlingsplan for Raumasamfunnet

- Samfunnsplanen videreføres inntil videre, men arbeidet med å evaluere og rullere planen har startet opp. Ny plan vedtas i slutten av 2018
- Måloppnåelsen er krevende for befolkningsvekst og arbeidsplasser, oppnåelig for boliger og allerede realisert for den kommunale innsatsen
- Hovedsatsingene framover er a) Et attraktivt og dynamisk lokalsamfunn b) Høy arbeidsplassdekning fra eget næringsliv og c) Økt regional integrasjon

3.1 Utgangspunkt

Samfunnsplanens handlingsprogram tar utgangspunkt i målsettingene og satsingsområdene i samfunnsplanen:

- 400 nye innbyggere
- 300 nye arbeidsplasser
- 200 nye boliger
- 100 mill. kommunale kroner i innsats i handlingsplanperioden 2014-2017

3.2 Måloppnåelse

Utvikling innbyggere

	2013	2014	2015	2016	2014-2016	2025
Innbyggere	7453	7445	7492	7503	50	400

Tabellen viser antall innbyggere 31.12 de respektive år. I de 3 første åra av inneværende samfunnsplanperiode har folketallet økt med 50 innbyggere. Veksten er knyttet til et positivt innflyttingsoverskudd på 77 personer, mens fødselsoverskuddet har vært negativt med 27. Hvis veksten bare fortsetter i samme takt resten av planperioden, vil Rauma ikke nå målet om 400 flere innbyggere i 2025.

Utvikling arbeidsplasser

	2013	2014	2015	2016	2014-2016	2025
Lokale arbeidsplasser	3563	3568	3357	3327	-236	150
Utpendling	747	775	724	722	-25	150
Sysselsette	3862	3869	3693	3675	-187	

Antall lokale arbeidsplasser har så langt i perioden gått ned med 236. Nedgangen er nesten i sin helhet konsentrert til industri og varehandel. Samtidig er også utpendlingen fra kommunen svakt redusert. Nederste linje viser utviklingen i hele arbeidsstyrken i Rauma. Ved utgangen av 2016 var det 187 færre i arbeidsstyrken i kommunen enn ved utgangen av 2013. Denne samtidige reduksjonen i arbeidsstyrken kan forklare hvorfor arbeidsledigheten fortsatt er lav i kommunen, og

at reduksjon i arbeidsplasser og utpendling ikke har ført til større utflytting. I august 2017 er arbeidsledigheten på 2% i Rauma, det laveste siden oljekorreksjonen rammet næringslivet i kommunen.

Utvikling i boligbyggingen

	2013	2014	2015	2016	2014-2016	2025
Fullførte boliger	23	31	22	10	63	200

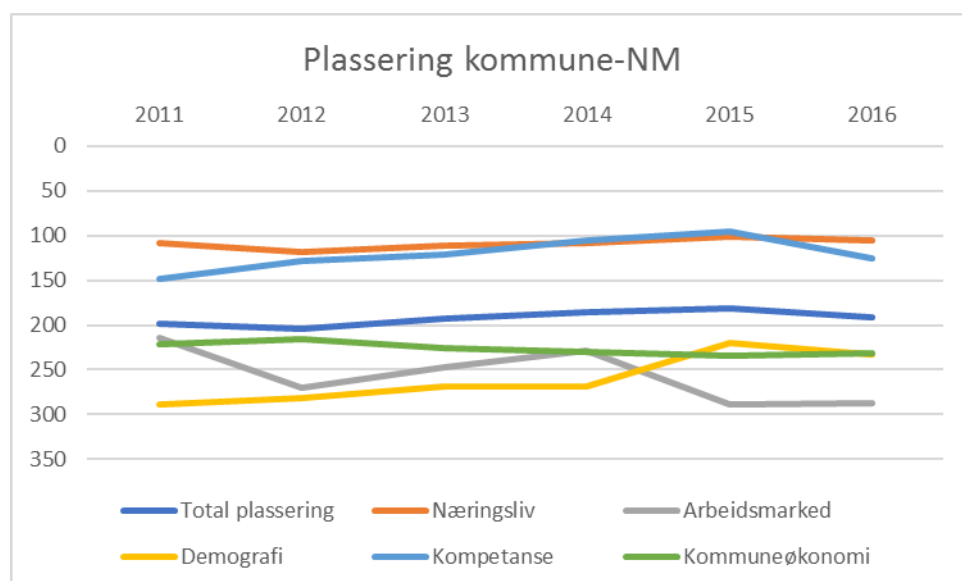
Antall fullførte boliger de tre første åra av samfunnsplanperioden er 63. 30 av disse er eneboliger. Det er samtidig igangsatt 30 boliger i 2016. Alt tyder på at Rauma vil nå målet om 200 nye boliger i perioden 2014-2025.

Tabellen viser kommunens økonomiske bidrag til oppfyllelse av handlingsplanen de 4 første åra i handlingsplanperioden:

Samfunnsutviklingstiltak	R 2014	R 2015	R 2016	B 2017
Basis/regionforstørring	1 000	1 000	750	1 000
Tilflytting/innvandring	500	500	500	
Næringsutvikling/bedriftsvekst	1 000	1 000	1 000	
Program reiseliv og handel	1 000	1 000	1 375	
Sum via Nordveggen	3 500	3 500	3 625	1 000
Bygdeutvikling	240	1 490	500	
Sentrumsutvikling (investering)	4 300	32 410	89 055	26 400
Totalt	8 040	37 400	93 180	27 400

3.3 Kommune-NM

Kommune-NM rangerer kommunene årlig etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse, og kommunal økonomi. Kunnskapsbasen gir gode indikasjoner på utviklinga for den enkelte kommune, men også den relative utviklinga i forhold til øvrige kommuner.

Tabellen over viser at Rauma ligger i midtsjiktet når det gjelder attraktivitet og lokal vekstkraft sammenlignet med andre kommuner. Det er relativt liten endring i plasseringen, fra 198. plass i 2011 til 192. plass i 2016.

3.4 Utfordringer

Rauma har valgt å stå alene videre som kommune med siktemål å utvikle en kommune som i stor grad er sitt eget bo- og arbeidsmarked. Møre og Romsdal fylkeskommune har i sin styrkeanalyse pekt på arbeidsplassutvikling og nyetableringsgrad som to områder der Rauma kommer relativt sett dårligere ut enn øvrige kommuner. Endring av kommunegrensene ville heller ikke ha endret det faktiske utgangspunktet at Rauma ligger geografisk for seg selv og har lange avstander til de nærmeste byene. Utfordringen med å stå alene er også at jobben i stor grad må gjøres av oss selv.

Følgende hovedstrategier er lagt til grunn:

1. Å skape *et lokalsamfunn som internt og eksternt oppleves attraktivt, og dynamisk*. Dette er nødvendig for å holde på og tiltrekke seg både ungdom, arbeidskraft og kapital. Her har vi mye å bygge videre på og utvikle. Det inkluderer videreutvikling av Åndalsnes som småby og Tindehovedstad, kulturtilbud, reiselivssatsingen og gode kommunale tjenester.
2. Å fortsatt beholde *et eget næringsliv med høy egendekning av arbeidsplasser*. Her har Rauma vært unik, men utviklinga med nedgang både i arbeidsstyrken og antall arbeidsplasser er urovekkende. Derfor er det viktig at kommunen kan fortsette å være en god tilrettelegger og medspiller for en offensiv næringsutvikling, men jobben må i hovedsak skje gjennom innovasjonsselskapet Nordveggen AS og de partnere og bedrifter som deltar der.
3. Å øke *den regionale integrasjon og det regionale samarbeidet*. Et kommunesamfunn på 7.500 innbyggere har bare sjanse til å overleve hvis det er i tett integrasjon med sine regionale omgivelser og aktører. Selvsagt er også samferdsel en viktig faktor for å korte reisetida til Molde- og Ålesundsregionen. Tresfjordbrua har korta ned reisetida til Ålesund. Neste utfordring er fergefri forbindelse mot Molde over Langfjorden. Videre må samarbeidet om utvikling av det kommunale tjenestetilbudet videreutvikles.

3.5 Handlingsplan Raumasamfunnet 2018-2021

I økonomiplan for 2017-2020 ble det besluttet å konsentrere handlingsplanen i neste 4-årsperiode til bedrifts- og næringsutvikling, sentrumsutvikling, regionforstørring og reiselivsutvikling. Denne prioriteringen legges til grunn også for økonomiplan 2018-2021. Rullering av samfunnsplanen kan innebære endrede prioriteringer for de siste årene i økonomiplanperioden.

Bedrifts- og næringsutvikling

Retningslinjene i kraftfondet ble endret i 2016, slik at midlene nå også er søkbare for aktører og bedrifter i alle typer bransjer (også reiseliv) for ulike prosjekter innenfor bedrifts-, nærings- og samfunnsutvikling. I tillegg vil kommunen fortsette sitt tilretteleggingsarbeid med bla. nytt næringsområde i Nesstranda, og være en aktiv tilrettelegger og samarbeidspartner for næringsutviklingen forøvrig. Aksjonæravtalen med Nordveggen løper ut sommeren 2018, og kjøp av tjenester for basis næringsutvikling må tas stilling til på nytt.

Sentrumsutvikling

Sentrumsutviklinga - særlig i den nye bydelen på Stokkekaia - vil holde fram i 2018 med fullføring av opparbeidelse rundt Helsehuset. I 2018 er tenkt investeringer i kunst og skilt i sentrum, i tillegg til siste del av bydel Stokkekaia med sjøfront og park. Erverv av eiendommer i Strandgata er ledd i fullføring av strekninga mellom sentrum og helsehuset. Kommunen har også avsatt midler som er knyttet til en utbyggingsavtale i Havnegata om brygge og promenade, i forbindelse med realisering av prosjektet Brygga.

Regionforstørring

Rauma er medlem i GassROR som støtter en rekke regionale prosjekt, også i Rauma kommune. Videre deltar Rauma kommune i byregionprogrammet for Molderegionen. Programmet er i hovedsak finansiert av GassROR og KMD og skal øke samspillet mellom by og omland for å styrke den regionale vekstkrafta. Det aller viktigste regionale tiltaket i perioden er Langfjordforbindelsen AS.

Reiselivsutviklingen

Rauma medlem i reiseutviklingsselskapet Visit NordVest. Utvikling av reiselivet er et eget satsingsområde i Samfunnsplanen. Til tross for stor innsats fra flere aktører, er situasjonen den at det er lav verdiskaping sammenlignet med ressursgrunnlag, stor gjennomgangstrafikk og uutnyttede markedsmuligheter. Det arbeides nå med å finne en organisering av dette arbeidet som kan bidra til å utnytte markedsmulighetene og realisere fremtidige, større utviklingsprosjekter. Mulighetene for vekst innenfor aktivitets- og naturbasert reiseliv oppleves som svært gode for tiden. Det er nå tatt initiativ overfor sentrale aktører innenfor reiselivet for sammen å løfte reiselivsutviklingen i Rauma til en ny divisjon.

Boligbygging

Videre vil kommunen arbeide med å tilrettelegge for boligbygging. I Måndalen er det god tilgang på tomter. Nytt boligområde er ferdigstilt og klart for bebyggelse på Åfarnes. Kommunedelplanen for Isfjorden vedtas innen utgangen av 2017, her legges det til rette for boligfelt/tomter i privat regi. I påvente av endelig planavklaring i Isfjorden er det inngått utbyggingsavtale for 8 tomter som realiseres nå. På Åndalsnes lyses Skottemarka ut for privat utbygging med 8 tomter etter at støyproblematikken i området er løst.

Ut fra overstående er følgende tiltak/satsinger innarbeidet i økonomiplanen 2018-2021

Samfunnsutviklingstiltak	B 2017	B 2018	B 2019	B 2020	B 2021
Tjenestekjøp 1. linje	1 000	500	500	500	500
Tilskudd via kraftfondet	2 000				
Regional utvikling og reiseliv	500	500	500	500	500
Sentrumsplan Øran				1 000	
Sum drift	3 500	1 000	1 000	2 000	1 000
Boligfelt Åfarnes	7 000	500			
Næringsområder		3 000	5 000	5 000	
Idrett og kultur	500	4 500	4 250		
Sentrumsutvikling (investering)	26 400	30 500	11 700		0
Totalt	37 400	39 500	21 950	7 000	1 000

I tillegg til sentrumsutviklingstiltak kommer 16,5 mill. til kommunale veger samt gang-/sykkelveger, 53 mill. kroner til rammebudsjett vann og avløp, i hovedsak utløst av overtakelse av private vassverk og 2 mill. til rammeplan renovasjon.

Kommunestyret har videre vedtatt erverv av Elementpartners eiendom i Tegilverket til ca 29,5 mill. kroner gjennom et 100 % kommunalt eid aksjeselskap. Samlet utgjør disse investeringene 77 mill. kroner i perioden 2018-2021.

4 Endringsbehov og mål

- Konsekvensjustert økonomiplan justert for tidligere investeringsvedtak i økonomiplan og føringer i rammeplan, viser at det er et misforhold mellom inntekter og utgifter på om lag 3% - dvs. et økonomisk omstillingsbehov på rundt 12 mill. kroner ut over ordinær pris og lønnsvekst.
- På målsida står kommunens «økonomiske handlingsregel» sentralt. Det er god kontroll på målene om kostnadseffektiv drift, og i 2016 nådde vi målet om 1,75 % netto driftsresultat, men i 2018 er det mer utfordrende og risikoen øker i forhold til finansutgifter
- Den overordna målstyringa konsentreres til 13 overordna mål fordelt på økonomi, organisasjon, tjenester/brukere og Raumasamfunnet
- I tillegg har tjenesteområdene utarbeidet egne strategier og målsettinger for sitt arbeid på områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi.

4.1 Endringer i oppgaver og rammer fra Staten

Veksten for kommunesektoren i statsbudsjettet er på 3,6 mrd. kroner. Dette dekker økte kostnader pga. demografi, merkostnader pensjon og statlige satsinger. Samlet har Telemarksforskning beregnet Raumas nominelle vekst i frie inntekter fra 2017 til 2018 til 12,2 mill. kroner tilsvarende en 2,9 % økning. Med en deflator på 2,6 % som skal dekke lønns- og prisvekst, gir dette en svak realvekst i kommunens inntekter som skal dekke endringer i demografi og evt. nye oppgaver.

De viktigste statlige satsingene innenfor de frie inntektene med beregna effekt for Rauma er:

- Opptrappingsplan rusfeltet 300 mill	306.000
- Tidlig innsats i skole og barnehage 200 mill	280.000
- Forebyggende tiltak for barn, unge og familier 200 mill	311.000

Av endringer i kommunenes oppgaveportfølge, rammer og ansvar nevnes:

- Kommunene får plikt til å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende demente. Det gis øremerket tilskudd for tilrettelegging av 350 flere dagaktivitetsplasser
- Midler til helsestasjon og skolehelsetjeneste videreføres på dagens nivå
- Tilskudd til rekruttering av psykologer i kommunene videreføres
- Det gis investeringstilskudd til heldøgns omsorgsplasser, andel av midlene som forbeholdes plasser som gir netto tilvekst økes. Fra 2021 gis det kun tilskudd til nye plasser
- Økning av innslagspunktet for ressurskrevende brukere med 50.000 utover lønnsveksten. Nytt innslagspunkt 1,235 mill. kroner
- Opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering videreføres
- Foreldrebetaling i barnehager økes med 110 kr/mnd til ny sats 2 910 kr/mnd.

- Bemanningsnorm i barnehager innføres uten finansiering
- Skjerpet pedagognorm i barnehagene. 425 mill helårseffekt. Virkning for Rauma er anslått til 324.000 kroner i 2018. Tilbakemeldingen fra kommunesektoren er at tiltaket er underfinansiert
- Lovfestet plikt for barnehageeiere og skoleeiere til å samarbeide om overgangen fra barnehage til skole
- Satsingen på videreutdanning av lærere videreføres i 2018
- Myndighet til å foreta kommunale vigsler overføres til kommunene fra 1. januar 2018
- 25 millioner avsatt til grunn-, videre- og etterutdanning i omsorgstjenesten. Inngår som en del av kompetanseløft 2020
- Maksimal årlig satsøkning på eiendomsskatt reduseres fra to til en promille fra 2019
- Adgangen til å skrive ut eiendomsskatt på verker og bruk svekkes og det foreslås overgangsregler som gir trinnvis reduksjon i skatteinntektene over 5 år fra 2019
- Kommunenes adgang til å skrive ut eiendomsskatt på produksjonslinjer i kraftanlegg endres fra 2019

4.2 Konsekvensjustert økonomiplan 2018-2021

Konsekvensjustert økonomiplan viser en framskriving av driftsnivået i 2017 justert med konsekvenser av andre allerede vedtatte og gjennomførte tiltak – inkludert endringer som følger av statens rammer for 2018, samt endringer som følger av forpliktende avtaler eller samarbeid. Videre er kommunestyrets forutsetninger vedtatt i rammesaken KS-43/2017 lagt til grunn likevel slik at en i salderingen har måtte komme tilbake til og foreslått endringer i noen av disse premisene.

I forhold til kommunestyrets vedtatte handlingsregel for den kommunale økonomien, var 2016 et år med ekstraordinære inntekter, noe som bidro til at vi oppnådde målsettingen om netto driftsresultat på 1,75% av samlede brutto driftsinntekter for første gang på lenge. Nøkkeltallene i 2016-regnskapet var:

Netto driftsresultat av samlede brutto driftsinntekter	3,4%
Netto finans- og avdragskostnader i prosent av brutto driftsinntekter	2,4 %
Produksjonsindeks TBU (kostnadseffektivitet)	111

Som vi ser er kommunen greit innenfor handlingsregelen både når det gjelder kostnadseffektivitet og finanskostnader.

Skal handlingsregelens ambisjon om 1,75 % i netto driftsresultat oppnås, blir det økonomiske omstillingsbehov for hvert år i perioden:

	2018	2019	2020	2021
Økonomisk omstillingsbehov	12 072	19 172	24 122	30 622

Tabellen nedenfor viser den økonomiske konsekvensen av

- tiltak vi allerede har iverksatt eller avsluttet
- vedtak som er fattet politisk i kommunen eller staten
- økte rente- og avdragskostnader
- konsekvenser av endringer i interkommunale ordninger
- konsekvenser av endringer i forpliktende avtaler

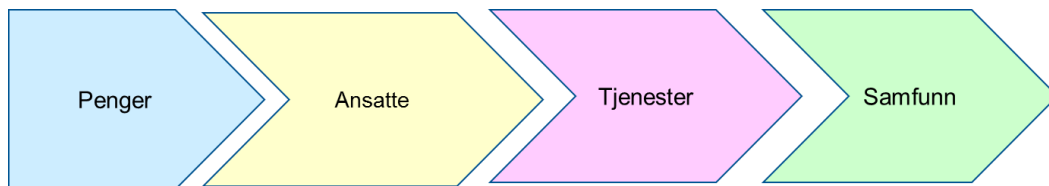
Dette er endringer vi i liten grad kan påvirke, og de fremkommer derfor som konsekvensjusteringer i tabellen (negative tall er kostnadsreduksjoner):

POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	2018	2019	2020	2021
Tilbakeføre 1% nedtrekk i rammen i 2017	40	40	40	40
<i>Valgkostnader</i>	<i>-150</i>		<i>-150</i>	<i>-150</i>
SUM	-110	40	-110	-110
Sentraladministrasjonen	2018	2019	2020	2021
Tilbakeføre 1% nedtrekk i rammen i 2017	450	450	450	450
Deler av samfunnsutviklingsmidler ut av driftsbudsjett og over på kraftfondet	-500	-500	-500	-500
Overføre KAD midler fra felleskostnader til Helse og velferd	-2100	-2100	-2100	-2100
Ikke videreføre ekstra midler i budsjettjustering i 17	-200	-200	-200	-200
Økt kostnad ROR IKT	1000	1000	1000	1000
Personvernombud	100	100	100	100
Økt kraftsalgsinntekter pga 5 GWH ekstra	-700	-700	-700	-700
SUM	-1 950	-1 950	-1 950	-1 950
KULTUR	2018	2019	2020	2021
Tilbakeføre 1% nedtrekk i rammen i 2017	155	155	155	155
Helårseffekt fra 2018 reduksjon 1 årsverk i 2017	-210	-210	-210	-210
<i>Flyttet stilling</i>	<i>490</i>	<i>490</i>	<i>490</i>	<i>490</i>
Økt tilskudd "Krona" Romsdalsmuseet	70	70	70	70
Flytte husleiekostnader idrettsbygg fra Utbygging til Kultur	3410	3410	3410	3410
Flytte husleieinntekter idrettsbygg fra Utbygging til Kultur	-359	-359	-359	-359
Helårseffekt oppheve fritak for barn og unge ved hall leie	-175	-175	-175	-175
SUM	3 381	3 381	3 381	3 381

BARNEHAGE	2018	2019	2020	2021
Tilbakeføre 1% nedtrekk i rammen i 2017	560	560	560	560
Økt kapitalkostnad private barnehager	400	400	400	400
Økt antall barn private	1350	1350	1350	1350
Ny bemanningsnorm	370	370	370	370
Beholde mesteparten av justering i 2017 pga spesped	-200	-200	-200	-200
SUM	2 480	2 480	2 480	2 480
Nye tiltak (1000 NOK)	2018	2019	2020	2021
SKOLE	2018	2019	2020	2021
Tilbakeføre 1% nedtrekk i rammen i 2017	1060	1060	1060	1060
Prøveprosjekt Måndalen - kun 2017	-200	-200	-200	-200
Helårseffekt av Vågstranda skole utsatt	1900			
SUM	2 760	860	860	860
HELSE OG VELFERD	2018	2019	2020	2021
Tilbakeføre 1% nedtrekk i rammen i 2017	550	550	550	550
Helårseffekt av kutt i stilling b/u	-150	-150	-150	-150
Legevakt interkommunal	560	560	560	560
KAD plass	2030	2030	2030	2030
Innlemmet øremerka tilskudd barnevern	1290	1290	1290	1290
SUM	4 280	4 280	4 280	4 280
HELSE OG OMSORG	2018	2019	2020	2021
Beholde 1,7 mill. vedtatt budsjettjustering i 2017 pga økte kostnader ulempetillegg				
Bortfall kjøkkentilskudd	333	333	333	333
Økt husleie	150	150	150	150
SUM	483	483	483	483
UTBYGGING	2018	2019	2020	2021
1% nedtrekk i rammen i 2017	850	850	850	850
Tilbakeføre ekstra reduksjon vei i 2017	350	350	350	350
Helårseffekt reduksjon årsverk i 2017	-200	-200	-200	-200
NORKART lisens flyttes til ROR IKT	-300	-300	-300	-300
Festeavgift økt kostnad	450	450	450	450
Flytte husleiekostnader idrettsbygg fra Utbygging til Kultur	-3410	-3410	-3410	-3410
Flytte husleieinntekter idrettsbygg fra Utbygging til Kultur	359	359	359	359
SUM	-1 901	-1 901	-1 901	-1 901
FINANSOMRÅDE	2018	2019	2020	2021
Reduksjon i eiendomsskatt fra 7 promille i 2017 til 6,5 i 2018 og 5,75 deretter	1000	2570	2570	2570
Økte rentekostnader	710	2910	6610	8210
Avdragskostnader	-1000	4300	4300	9300
Økt avsetning disposisjons fond	8210	8210	8210	8210
Økte renteinntekter selvkost mv	-1560	1092	1092	1321
Bortfall statlige tilskudd	329	329	329	329
SUM	7 689	19 411	23 111	29 940

4.3 Mål for den kommunale virksomheten mot 2021

Fra og med 2016 har Rauma kommune hatt et balansert målstyringssystem basert på kommunens verdikjede:

Verdikjeden legger til grunn at kommunens virksomhet går ut på å bruke disponible ressurser til å skape mest mulig utvikling og velferd i eget lokalsamfunn. I hovedsak gjøres det ved å ha en god tjenesteorganisasjon med dyktige og kvalifiserte ansatte som utvikler og leverer de rundt 70 tjenestene som kommunen har ansvar for på en god og effektiv måte. Svært mange av tjenestene er rettet mot enkeltindivider og krever stor grad av brukertilpasning.

Kommunestyret har en viktig rolle i dette når det gjelder prioritering av kommunens økonomiske ressurser inn mot de 70 kommunale tjenestene/funksjonen, samt å gi tydelige politiske mål og føringer for hvordan tjenesteproduksjonen skal foregå.

Totalt foreslås 13 overordna mål for den kommunale virksomheten

- 3 mål for økonomistyringen
- 4 mål for organisasjonsutviklingen
- 2 mål for tjenesteutvikling
- 4 mål for samfunnsutviklingen

4.4 Mål for økonomi

Utfordringsbildet for det økonomiske området er knyttet til:

- For høye løpende driftsutgifter i forhold til inntektene
- Et høyt gjeldsnivå som reduserer kommunal handlefrihet

Overordna mål	Rauma skal ha en bærekraftig kommunal økonomi		
Mål	Rauma kommune skal gå med overskudd hvert år	Netto finansutgifter skal være rimelige og forsvarlige	Driften skal være kostnads-effektiv
Hvordan lykkes	Alle enheter må tilpasse driften til tildelt budsjett-ramme	Økte låneopptak må finansieres med innsparinger i driften	Kostnader må synliggjøres og sammenlignes i alle tjenester
Hvordan måle	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Netto finanskostnader i prosent av brutto driftsinntekter	Produksjonsindekser fra TBU
Status 2015	-1,3 %	3,6 %	104,5
Resultat 2016	3,3%	2,4%	111
Ambisjon 2020	Minimum 1,75 %	Maksimum 5 %	Over 110

4.5 Mål for kommuneorganisasjonen

Utfordringsbildet for kommuneorganisasjonen er mange de nærmeste åra:

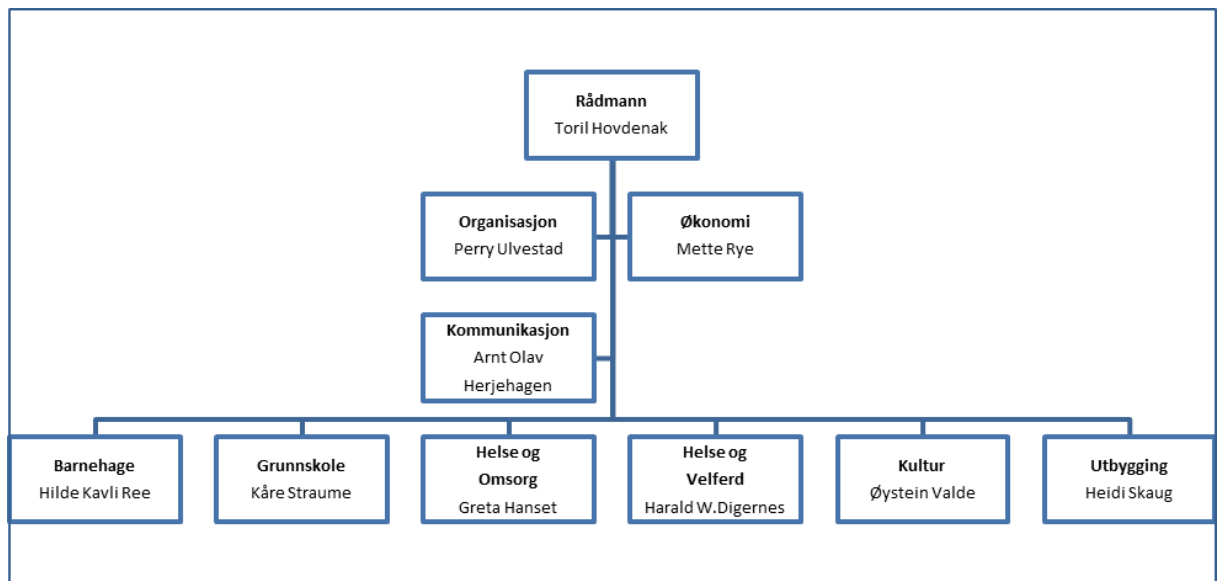
- Økonomisk omstilling vil utfordre kommuneorganisasjonen. Samtidig må ansattes kompetanse mobiliseres
- Gode ledere på alle nivå er avgjørende for å lykkes både i forhold til økonomistyring, omstilling, ansatte, tjenestene og brukerne
- Ny teknologi er på veg inn på stadig flere områder. Velferdsteknologi er ett eksempel på dette, men digitalisering griper inn i innbyggerkontakt og tjenesteproduksjon i stadig større grad og på flere områder i åra som kommer
- Sykefraværet har stabilisert seg på et for høyt nivå.

Overordna mål	Rauma kommune skal være en profesjonell og framtidsretta organisasjon å jobbe i			
Mål	God ledelse	Kompetente medarbeidere	Lavt sykefravær	Heltid
Hvordan lykkes	Lederutvikling og lederoppfølging	Rekruttere, utvikle og mobilisere ansattes kompetanse mot oppgavene	Økt innsats og fokus på årsakene til sykefraværet	Organisere virksomheten basert på hele stillinger
Hvordan måle	Faktor 5 – Mestringsorientert ledelse	Faktor 4 – Bruk av kompetanse	Samla sykefravær Visma HRM - BI	Tilsette heltid av totalt antall tilsette
Status 2017	3,6	4.1	9,0 %	40 %
Resultatmål 2018	3,9	4.2	8,0 %	42 %
Ambisjon 2021	4,2	4.3	6,0 %	50 %

Målene for god ledelse og kompetente medarbeidere er knyttet til kommunens score på den såkalte 10-faktorundersøkelsen. 10-faktor er KS' nyeste medarbeiderundersøkelse og ble gjennomført for første gang i Rauma høsten 2016. Undersøkelsen skal følges opp av tilsvarende undersøkelse høsten 2018. God ledelse på alle nivåer med evne til å mobilisere kompetente medarbeidere til effektiv tjenesteproduksjon i god dialog med brukerne, er den overordna utfordringa for den kommunale organisasjonen.

Det er gjennomført et lederutviklingsprogram for ca. 50 ledere som har hatt som mål å etablere effektive ledergrupper med teamledelse innenfor alle tjenestekområder. Det er også etablert en felles plattform for ledelse i hele kommunen. Denne er vedlagt.

Kommunens overordna struktur med ledere er slik:

4.6 Mål for tjenestene

Utfordringsbildet for de kommunale tjenestene er selvsagt mangfoldig og dels varierende fra tjenesteområde til tjenesteområde.

Hvert enkelt tjenesteområde har utarbeidet mål for tjenestene innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategier for hvert av tjenesteområdene.

Det er likevel riktig å fastsette en ambisjon for utvikling av det kommunale tjenestetilbudet på et overordnet nivå. Kommunal Rapport publiserer årlig Kommunebarometeret. 2017-barometeret inkluderer 141 ulike nøkkeltall innenfor 12 forskjellige kategorier. Dette er den bredest sammensatte vurderingen av kommune-Norge som finnes. Det er verdt å merke seg at målingen ikke er en vurdering av om innbyggerne får gode nok tjenester, men om det ser ut til at kommunen har noe å lære. Selv om en av våre tjenester er uendret fra et år til et annet vil kommunen kunne falle på rankingen dersom de øvrige kommunene har forbedret sin tjeneste.

Overordna mål	Rauma kommune skal yte tjenester til sine brukere i samsvar med innbyggernes behov og rettigheter. Tjenestene skal være utført på en kostnadseffektiv måte.	
Mål	Brukerne skal ha tjenester med god kvalitet og effektiv utførelse	Tjenestene skal kontinuerlig utvikles og forbedres
Hvordan lykkes	Økt fokus på brukermedvirkning, gjennomføring av brukerundersøkelser. Kultur for kontinuerlig forbedring i alle ledd.	Gode internkontrollsystemer og kultur for kontinuerlig forbedring. Måle brukertilfredshet gjennom brukerundersøkelser
Hvordan måle	KS' Kommunebarometer, plassering på rangeringen	KS' Kommunebarometer, andel nøkkeltall som er forbedret Brukerundersøkelser.
Status 2017	Plassering 240	50% av nøkkeltallene er forbedret
Resultatmål 2018	Plassering 230	55% av nøkkeltallene er forbedret
Ambisjon 2021	Plassering 200	Minst 60% av nøkkeltallene er forbedret

4.7 Mål for samfunnsutviklingen

Mål for samfunnsutviklingen går fram av Rauma kommunes Samfunnsplan 2014-2025. I tillegg til de absolutte mål som er satt her, er det viktig å følge med på Raumasamfunnets relative utvikling i forhold til samfunnet ellers. En god indikator i forhold til attraktivitet og lokal vekstkraft er NHOs årlige Kommune-NM.

Overordna mål	Rauma kommune skal være attraktiv kommune i vekst			
Mål	Rauma skal ha befolknings-vekst	Rauma skal ha næringsvekst	Rauma skal ha boligvekst	Rauma skal tilhøre den beste halvdel av landets kommuner
Hvordan lykkes	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunns-plan
Hvordan måle	Årlig befolknings-vekst	Årlig utvikling i arbeidsplasser og pendling	Årlig boligbygging	Rangering i Kommune-NM
Status 2017	7.503	3.327	111	192
Ambisjon 2021	7.750	3.700	150	180
Resultatmål 2018	7.525	3.500	125	190

5 Økonomiplan drift 2018-2021

- Økonomiplanen drift for 2018-2021 viser hvordan Rauma kan tilpasse sine driftskostnader til en situasjon med høy gjeld og økende finanskostnader og samtidig starte oppbyggingen av fond
- Innsparingene foreslås gjennomført som effektiviseringstiltak tilsvarende 1,8% fordelt på hele kommunens driftsorganisasjon, men med noe redusert effektiviseringskrav budsjettåret 2018 for Helse- og omsorg. Dette skyldes forventede pukkelpkostnader ifbm med den store omleggingen av tjenestene i 2018
- Eiendomsskatten til foreslås nedjustert til 6,5 promille i 2018 for deretter å videreføres med 7 promille i resten av perioden
- Samlede budsjetterte avsetninger i planperioden vil være 24,5 mill. kr. Fra 2019 vil årlig avsetning være om lag 1-1,2% av netto driftsinntekter som er i underkant av anbefalingen på 1,75%

5.1 Økonomisk omstillingsplan

Utfordringen i økonomiplanperioden vil særlig være å bygge opp økonomiske reserver til å håndtere uventede hendelser med økonomiske betydning. Vi må også være forberedt på et økende rentenivå i løpet av økonomiplanperioden. I tillegg til dette har kommunen de siste årene gjennomført store investeringer som gir økte finanskostnader. Det er derfor lagt inn kuttforslag tilsvarende 1,8% av fastlønnsbudsjettet på alle rammeområder, med unntak av Helse og omsorg som trekkes 1,6%.

Investeringen i Helsehuset slutføres i 2018, slik at kommunen først får full rente- og avdragsbelastning i fra budsjettåret 2019. Økonomiplanen for perioden 2019-2021 gir som en følge av dette store omstillingsbehov. Det er derfor behov for ytterligere reduksjon av rammene fra og med 2019 i tillegg til de tiltak som er planlagt i fra 2018.

Nedenfor presenteres vedtatt økonomisk omstillingsplan for driften for perioden 2018-2021 der kuttforslag presenteres som negative tall, og kostnadsøkninger som positive tall:

POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Ekstra effektiviseringskutt		-30	-30	-30	
Redusert kostnad kontrollutvalg	-50				
valg 2019		150			
Redusert kostnad inventar, mm	-50	-100	-100	-100	
SUM	-100	20	-130	-130	

Sentraladministrasjonen	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Redusert juridisk bistand og konsulenttjenester	-300	-300	-300	-300	
Ytterligere reduksjon samfunnsutviklingsmidler			-500	-500	
Ekstra effektiviseringskutt		-185	-185	-185	
Redusert porto og gebyrer	-30	-30	-30	-30	
SUM	-330	-515	-1 015	-1 015	-
KULTUR	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Redusert husleie	-51	-110	-110	-110	
Andre kutt	-149	-40	-40	-40	
Ekstra effektiviseringskutt		-82	-82	-82	
Styrking KS vedtak	175				
Styrke frivilligsentral jfr statsbudsjett	47	47	47	47	
SUM	22	-185	-185	-185	-
BARNEHAGE	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Ekstra effektiviseringskutt		-326	-326	-326	
Økt pris deltids plass	-10	-10	-10	-10	
Redusert spes.ped.	-300	-500	-500	-500	
Økt pris i statsbudsjettet	-290	-290	-290	-290	
Styrking KS vedtak	300				
SUM	-300	-1 126	-1 126	-1 126	-
Nye tiltak (1000 NOK)	2018	2019	2020	2021	Årsverk

SKOLE	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Felleskutt, 1,8%	-2 000	-2 000	-1 400	-1 400	
Ekstra effektiviseringskutt		-890	-890	-890	
Styrking KS vedtak	885				
Vågstranda skole nedlegging			-1 900	-3 500	-3
Reduserte skysskostnader			-350	-350	
SUM	-1 115	-2 890	-4 540	-6 140	-3
HELSE OG VELFERD	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Felleskutt	-600	-600	-600	-600	
Ekstra effektiviseringskutt		-305	-305	-305	
Flyktning belastes for driftskost innbyggere	-1000	-500			
Styrking KS vedtak	170				
Aktivitet friluftsliv flyktninger			-120	-120	
Kjør for livet - avsluttes			-220	-220	
Famileveileder - prosjekt 2 årig flyktning			-320	-320	
Bortfall øremerka tilskudd psykolog			300	300	
Egenandel rask psykisk helsehjelp		100	300		
Reduksjon fysioterapi privat hjemmel			-420	-420	
SUM	-1 430	-1 305	-965	-1 265	-

HELSE OG OMSORG	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Ekstra effektiviseringskutt		-1800	-1800	-1800	
Etablering av heldøgns bo- avlastningstilbud for barn og unge på tidligere Åndalsnes sjukeheim					
Delvis videreføring av budsjettstyrking T2 2016 pga rapport i T2 2017	2300	2300	2300	2300	
Digitaliseringseffekt (overvåking, rapportering)	-300	-400	-750	-750	-1
Omlegging Voll og Åndalsnes fra institusjon til heldøgns omsorg inkl. kjøkken	-1500	-2500	-2500	-2500	-3,0
Redusert nattevakt (effekt helsehus)	-900	-900	-900	-900	-1,0
Redusert kostnad husleie/bygg (effekt helsehus)		-1000	-1000	-1000	
Redusert bemanning medisinhåndtering (effekt helsehus)	-250	-375	-375	-375	0,5
Redusert vikarinnleie (effekt helsehus)	-200	-1000	-1500	-1500	-1
SUM	-850	-5 675	-6 525	-6 525	-6
UTBYGGING	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Felleskutt	-1000	-1000	-1000	-1000	
Ekstra effektiviseringskutt		-567	-567	-567	
Reduksjon årsverk	-820	-1 440	-2 160	-2 160	-3,0
Ansvar Teglverk eiendom				1 700	
Økt sommerdrift	100	100	100	100	
Økt vakt vinterdrift sentrum	300	300	300	300	
Retaksering eiendomsskatt i hht 10 års regel			1500	1700	
Ny reguleringsplan Øran			1000		
Gatelys - avslått					
SUM	-1 420	-2 607	-827	73	-3
FINANSOMRÅDE	2018	2019	2020	2021	
Eiendomsskatt til 6,5 promille i 2018, 7 i 2019 - 2021		-2500	-2500	-2500	
Redusert renter og avdrag grunnet lavere investering/ambisjonsnivå til: Måndalen skole 60 mill. 2019-20 og sentrum 3 mill. i 2018		-900	-2 200	-5 300	
Havbruksfond		-1000	-1000	-1000	
SUM	-	-4 400	-5 700	-8 800	

5.2 Kommentarer til foreslåtte omstillinger og kutt-tiltak

Generelt

For alle områder unntatt Helse og omsorg ble det foreslått et nedtrekk på 1 % i 2017 ut fra behovet for raskt å komme ned med utgiftene for å iverksette nødvendig omstilling. Omstillingsgrepet er videreført i 2018, og forsterket med et effektiviseringskrav på ytterligere 0,8%. Dette tiltaket vil representere en betydelig utfordring til ledelse og ansatte. Det må arbeides grundig med tiltak for å realisere nedtrekket, noe som vil være utfordrende for tjenesteområdene. Tiltakene som gjennomføres i 2018 er beskrevet nedenfor. Det er behov for ytterligere reduksjoner

utover i økonomiplanperioden, effektiviseringskravene blir betydelig tøffere dersom man ikke gjennomfører reduksjoner i planlagte investeringer eller gjennomfører strukturtiltak.

Politisk styring

Effektiviseringskutt i planperioden innføres ihovedsak som kutt i posten for inventar og kontrollutvalg.

Administrasjon

Budsjett for kjøp av konsulenttenester, juridisk bistand etc reduseres.

Kultur

Bedre styring av strømforbruket i Kulturhuset gir reduserte kostnader. Midler til Frivilligsentralen er lagt inn i ramma etter å ha vært finansiert av øremerka, statlige midler.

Barnehage

Det er besluttet økt barnehagesats for 2018. Dette gir økte inntekter. Ei midlertidig styrking av spesialpedagogisk ressurs utgår pga redusert behov.

Skole

I tråd med tidligere vedtak innarbeides nedlegging av Vågstranda skole fra 1.8.2020. En legger til grunn at søknaden om friskole ikke innvilges.

Helse og velferd

Det signaliseres en framtidig reduksjon på en privat fysioterapihjemmel. Reduksjon vil skje ved naturlig avgang, tidspunktet er dermed usikkert. Tilskudd til flyktninger har frem til nå i sin helhet vært forbeholdt dette området. Ut fra tankegangen at flyktningene våre også skal ha tjenester innenfor skole, barnehage, helse og omsorg har vi valgt å overføre ressurser fra flyktningeområdet. Dette området har så langt hatt langt større inntekter enn kostnader. Tidligere foreslått styrking av Frisklivsentralen – læring- og mestring – med ½ årsverk fra det tidspunkt sentralen åpner i det nye Helsehuset ligger inne i ramma. Fra 2020 foreslås avviklet flere tiltak som tidligere har vært igangsatt innenfor Helse- og velferdsområdet. Det ligger inne opptrapping til tiltak som tidligere har vært øremerket og som nå må finansieres gjennom ramma.

Helse og omsorg

Helse og omsorg var unntatt fra større nedtrekk i 2017. Våren 2018 samles store deler av helse og omsorgstjenestene i det nye Helsehuset og det forventes at dette skal gi samdriftsfordeler. Dette dreier seg konkret om redusert bemanning på natt, digitaliseringseffekt, samling av kjøkkentjenester, reduserte kostnader til medisinholdning, samt reduserte vikarkostnader. Det etableres botilbud med heldøgns omsorg på Voll og i lokalene til Åndalsnes Sjukeheim.

I denne planen er det ikke lagt inn ekstra midler til finansiering av et nytt heldøgns bo- og avlastningstilbud til barn og unge. Tiltaket er tenkt etablert i lokalene til Åndalsnes sjukeheim. Det må arbeides med å vurdere omfang på tiltaket og muligheten for å finansiere dette innenfor eksisterende ramme.

Utbygging

Innenfor utbyggingsområdet foreslås videre en gradvis reduksjon av inntil 3 årsverk i planperioden. Dette krever gjennomgang, digitalisering og effektivisering av de fleste tjenestene innenfor sektoren. Det settes av midler til å gjennomføre retaksering for fastsetting av eiendomsskatt i 2020 og 2010.

Finansområdet

Det er foreslått en reduksjon i eiendomsskatten i 2018. Det er ikke funnet rom for å videreføre denne reduksjonen i årene 2019-2021, og denne ligger inne med maksimal sats.

5.3 Driftsbudsjett 2018-2021 inkl. tiltak

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Opprinnelig vedtatt Budsjett	Justert budsjett	Vedtak	Vedtak	Vedtak	Vedtak
	2 017	2 017	2018	2019	2020	2021
Skatt på inntekt og formue	192 300	188 300	193 570	192 570	192 570	192 570
Naturressursskatt	3 900	3 900	2 900	2 900	2 900	2 900
Rammetilskudd inkl. inntektsutjevning	223 000	225 000	237 837	239 451	239 913	239 798
Rammeinntekt i statsbudsjettet	419 200	417 200	434 307	434 921	435 383	435 268
Eiendomsskatt	26 900	26 900	25 900	26 900	26 900	26 900
Andre statlige overføringer	229	229	0	0	0	0
Rentekompensasjon husbanken	2 000	2 000	1 900	1 900	1 900	1 900
Havbruksfond	1 000	0		1 000	1 000	1 000
SUM FRIE INNTEKTER	449 329	446 329	462 107	464 721	465 183	465 068
Konsesjonsavgifter	2 068	2 068	2 068	2 068	2 068	2 068
Avsatt til kraftfondet	-2 068	-2 068	-2 068	-2 068	-2 068	-2 068
Motpost avskrivninger	19 537	19 537	19 537	19 537	19 537	19 537
Amortisering av tidligere års premieavvik	-6 353	-4 353	-4 121	-4 121	-4 264	-4 264
Sum spesielle poster/korrigeringer	13 184	15 184	15 416	15 416	15 273	15 273
Renteinntekter	3 440	3 440	5 000	4 532	4 532	4 761
Utbytte Rauma Energi	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Renteutgifter	-13 500	-12 790	-13 330	-15 738	-18 230	-20 124
Netto renteutgifter/-inntekter	-5 060	-4 350	-3 330	-6 206	-8 698	-10 363
Renteutgifter formidlingslån	-600	-600	-600	-600	-600	-600
Rente inntekter formidlingslån	600	600	600	600	600	600
Netto Formidlingslån	0	0	0	0	0	0
Avdragsutgifter	-20 000	-20 000	-18 800	-23 890	-23 700	-25 100
NETTO RENTE- OG AVDRAGSUTGIFTER	-25 060	-24 350	-22 130	-30 096	-32 398	-35 463
TIL FORDELING	437 453	437 163	455 393	450 041	448 058	444 878
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	-4 360	-4 470	-4 373	-4 493	-4 343	-4 343
ADM. INKL. KRAFTSALG	-29 200	-29 033	-27 457	-27 457	-26 957	-26 957
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	-5 542	-5 542	-5 693	-5 693	-5 693	-5 693
KULTUR	-10 687	-11 131	-14 884	-14 627	-14 627	-14 627
BARNEHAGE	-52 195	-53 208	-56 837	-56 010	-56 010	-56 010
SKOLE	-97 165	-98 665	-102 947	-101 172	-99 522	-97 922
HELSE OG OMSORG	-158 834	-160 495	-164 313	-159 488	-158 638	-158 638
HELSE OG VELFERD	-40 357	-40 374	-44 390	-44 511	-44 431	-44 131
UTBYGGING	-32 323	-32 455	-30 008	-28 821	-30 601	-31 501
Sum fordelt til driftsrammer	-430 663	-435 373	-450 903	-442 273	-440 823	-439 823
Disposisjoner:						
Inndekning av tidligere underskudd	-5 000	0				
Avsetning til disposisjonsfond	-1 790	-1 790	-4 490	-7 768	-7 235	-5 055
Avsetning rentesikringsfond			0			
Avsetning til bundne fond	0		0			
Bruk av disposisjonsfond	0		0			
Overføring investeringsbudsjett			0			
Netto disposisjoner	-6 790	-1 790	-4 490	-7 768	-7 235	-5 055
Balanse	0	0	0	0	0	0

Inntektene forventes stabile i perioden. Samlet viser rammene til disposisjon for drift en reduksjon fra 454 mill. i 2018 til 445 mill. i 2021 i faste kroner. Renteutgiftene øker med ca 7 mill. kroner i perioden, mens kravet til minimumsavdrag øker med rundt 5 mill. kroner.

Sum netto finanskostnader ligger innenfor den økonomiske handlingsregelen som sier at maks 5 % av brutto driftsinntekter skal gå til finans, men vil likevel være utfordrende.

Avsetningen til disposisjonsfond i perioden er samlet på 24,5 mill. kroner.

6 Økonomiplan investeringer 2018-2021

- I 4-årsperioden foreslås investeringer for samlet 377 mill. kroner inkl. mva.
- Av disse bruttoinvesteringene vil 297 mill. belaste kommunebudsjettet med driftskonsekvenser, 55 mill. sjølkostområdene og 25 mill. være finansielle investeringer
- Av nettoinvesteringene på 320 mill. kroner vil 35% være lånefinansiert, 60 % være tilskudd og resten være egenfinansiert
- Kommunens brutto gjeld (ekskl. videreutlån) vil reduseres fra 823 mill. kroner ved inngangen til 2018 til 811 mill. kroner ved utgangen av 2021 dvs. en reduksjon på 12 mill. kroner
- Kommunens netto finanskostnader vil øke fra 24 mill. i 2017 til 35 mill. i 2020
- Kommuneorganisasjonens største utfordring i årene som kommer er å bære konsekvensen av et høyt investeringsnivå. Kommunens gjeld tilsvarer nå 115% av kommunens årlige brutto driftsinntekter. Det er så langt ikke satt av midler i fond til å møte en situasjon med et økt rentenivå

6.1 Hovedtall

Hovedtabellen for investeringene med tilhørende finansieringsplan vises nedenfor:

Investeringsbudsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Perioden samla
	2018	2019	2020	2021	2018-2021
Investering kommune	130 450	98 450	52 000	16 000	296 900
Investering SVARF	24 300	12 500	9 000	9 000	54 800
Finansinvesteringer	6 300	6 300	6 300	6 300	25 200
Brutto finansieringsbehov	161 050	117 250	67 300	31 300	376 900
Refusjon mva	-24 830	-19 055	-10 210	-3 110	-57 205
Netto finansieringsbehov	136 220	98 195	57 090	28 190	319 695
Bruk av lån	-23 900	-29 000	-37 850	-22 450	-113 200
Tilskudd til investeringer	-186 161	-3 843	-1 240	-1 240	-192 484
Salg av anleggsmidler	-400	-34 250	-1 250	-1 000	-36 900
Bruk av kapitalfond	-78 095	-65 103	-17 750	-4 500	-165 448
Avsetning kapitalfond	152 336	34 000	1 000	1 000	188 336
Sum finansiering	-136 220	-98 195	-57 090	-28 190	-319 695

6.2 Gjeldsutvikling

De foreslåtte og i stor grad allerede vedtatte investeringene er viktige for utvikling av Raumasamfunnet og for tilrettelegging for en effektiv tjenestestruktur med moderne formålsbygg. Mens kommunes brutto gjeld i 2017 har økt fra 644 mill. kroner til 861 mill. kroner, vil gjelda i perioden fram til 2021 reduseres med 12 mill. kroner med foreslått investeringsprogram.

Gjeldsutvikling	2018	2019	2020	2021
Brutto gjeld 01.01	861 735	847 935	853 045	867 195
Ny gjeld i perioden	5 000	29 000	37 850	22 450
Årlige avdrag	18 800	23 890	23 700	25 100
Årlig gjeldsøkning	-13 800	5 110	14 150	-2 650
Ny gjeld pr. 31.12	847 935	853 045	867 195	864 545
Lån til Rauma Energi	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Netto gjeld pr. 31.12	787 935	793 045	807 195	804 545

Om en trekker i fra gjeld knyttet til videreutlån (Startlån fra husbanken til privatpersoner) vil netto gjeld ved utgangen av 2021 være 755 mill. kroner. Dette vil være noe høyere enn kommunens brutto inntekter det samme året.

6.3 Investeringsprogram 2018-2021

På neste side presenteres foreslåtte investeringstiltak for 2018-2021. Det største tiltakene/prosjektene (over 10 mill.) er:

Tiltak	Mill. kroner
Helsehus	32 – totalt 381
Rammebudsjett vann	38
Oppgradering Måndalen skole	61
Oppgradering formålsbygg	19
Sentrum (Stokkekaia, Strandgata, Havnegata)	42
Næringsområde Nesstranda	12
IKT	16
Veg, inkl trafikkssikkerhet	17
Ombygging Voll omsorgssenter og Åndalsnes sjukeheim	34
Barnehager	12
Øran brannstasjon	6,5

Investeringsformål	.2018		.2019		.2020		.2021		Sum
mfinansiering	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	perioden
Felles IKT-investeringer	2 200		2 000		2 000		2 000		8 200
Lån						-1 600		-1 600	
Bruk av kapitalfond		-1 760		-1 600					
mva komp		-440		-400		-400		-400	
Digitalisering arkiv	2 500		1 500		500				4 500
Bruk av kapitalfond		-2 000		-1 200		-500			
mva komp		-500		-300					
ROR IKT Andel	1 900		2 000		2 000		2 000		7 900
Lån						-1 600		-1 600	
Bruk av kapitalfond		-1 520		-1 600					
mva komp		-380		-400		-400		-400	
Kirker -og kirkegårder	450		450		450		450		1 800
Lån						-450		-450	
Bruk av kapitalfond		-450		-450					
Turstier Trollstigen og Romsdalseggen	925		925		925		925		3 700
Tilskudd		-740		-740		-740		-740	
mva komp		-185		-185		-185		-185	
Velferdsteknologi	4 100		2 500		500				7 100
Lån						-400			
Bruk av kapitalfond		-3 280		-2 000					
mva komp		-820		-500		-100			
Felles helse og omsorg	1 000		500		500		500		2 500
Lån						-400		-400	
Bruk av kapitalfond		-800		-400					
mva komp		-200		-100		-100		-100	
Kart og oppmåling	1 375		125		125		125		1 750
lån						-100		-100	
Bruk av kapitalfond		-1 100		-100					
mva komp		-275		-25		-25		-25	
Boligområde Åfarnes	500								500
Lån				-					
mva komp		-100		-					
Tomtesalg		-400		-1 000		-1 000		-1 000	
Avsetning kapitalfond				1 000		1 000		1 000	
Bydel Stokkekaia	8 500								8 500
Lån									
Bruk av kapitalfond		-6 800							
Tilskudd									
mva komp		-1 700							
Næringsområder	2 000		5 000		5 000				12 000
Salg næringstomter				-250		-250			
Bruk av kapitalfond		-1 600		-3 750		-3 750			
mva komp		-400		-1 000		-1 000			
Felles maskindrift kommunalteknikk	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
Lån						-1 600		-1 600	
Bruk av kapitalfond		-1 600		-1 600					
mva komp		-400		-400		-400		-400	
Kunstgressbane Isfjorden og Åndalsnes	4 500		4 250						8 750
Bruk av kapitalfond		-1 485		-1 343					
Spillemidler		-1 485		-1 403					
Tilskudd		-1 200		-1 200					
mva komp		-330		-305					
Utskifting armatur gatelys	2 000		1 000						3 000
Lån						-		-	
Bruk av kapitalfond		-1 600		-800					
mva komp		-400		-200		-		-	
Gang- sykkelveg	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
Lån						-1 100		-1 100	
Bruk av kapitalfond		-1 100		-1 100					
Tilskudd		-500		-500		-500		-500	
mva komp		-400		-400		-400		-400	
Hovedplan/oppgradering veg	2 500		2 000		2 000		2 000		8 500
Lån						-1 600		-1 600	
Bruk av kapitalfond		-2 000		-1 600					
Ekstra statstilskudd									
mva komp		-500		-400		-400		-400	
Ny veg Øran pga elementpartner	1 000								1 000
Bruk av kapitalfond		-800							
mva komp		-200							
Kunst og skilting i sentrum	3 500								3 500
Gass-ROR		-1 000							
mva komp		-100							
Bruk av kapitalfond		-1 400							
Tilskudd		-1 000							
Sentrumstiltak - strandgata deretter havneg	18 500		11 700						30 200
Bruk av ubrukte lånemidler		-9 300		-					
mva komp		-3 700		-2 340					
Bruk av kapitalfond		-3 200		-9 360					
Tilskudd		-2 300							

Investeringsformål	.2018		.2019		.2020		.2020		Sum
m/finansiering	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	perioden
Ombygging av Voll og Åndalsens sjukeheim	14 000		20 000						34 000
Salg Voll				-33 000					
Bruk av kapitalfond		-11 200		-16 000					
Lån									
mva komp		-2 800		-4 000					
Avsetning til kapitalfond				33 000					
Ombygging/skallsikring Rådhuset	2 500								2 500
Lån								-	
Bruk av kapitalfond		-2 000							
mva komp		-500						-	
Øran brannstasjon og verksted	1 000		5 500						6 500
Lån									
Bruk av kapitalfond		-800		-4 400					
mva komp		-200		-1 100					
Swømmehall Åndalsnes	500								500
Lån								-	
Bruk av kapitalfond		-400							
mva komp		-100						-	
Helsehus	32 000								32 000
Lån									
Avsetning til kapitalfond		152 336							
mva komp		-6 400							
Tilskudd		-177 936							
Oppgradering Formålsbygg	6 000		5 000		4 000		4 000		19 000
Lån									
Bruk kapitalfond		-4 800		-4 000		-3 200		-3 200	
mva komp		-1 200		-1 000		-800		-800	
Oppgradering Leiktun barnehage	7 000								7 000
Bruk av ubrukte lånemidler		-5 600							
mva komp		-1 400							
Oppgradering barnehage Måndalen	5 000								5 000
Bruk av ubrukte lånemidler		-4 000							
mva komp		-1 000							
Oppgradering skole Måndalen	1 000		30 000		30 000				61 000
lån				-24 000		-24 000			
Bruk kapitalfond		-800							
mva komp		-200		-6 000		-6 000			
Investeringer kommune	130 450	-130 450	98 450	-98 450	52 000	-52 000	16 000	-16 000	296 900
Rammebudsjett vann	17 200		9 000		6 000		6 000		38 200
Bruk kapitalfond		-17 200		-9 000		-6 000			
Lån								-6 000	
Rammebudsjett avløp	5 500		3 000		3 000		3 000		14 500
Bruk kapitalfond		-5 500		-3 000		-3 000			
Lån								-3 000	
Rammebudsjett renovasjon	1 600		500						2 100
Bruk kapitalfond		-1 600		-500					
Lån									
Investeringer SVARF	24 300	-24 300	12 500	-12 500	9 000	-9 000	9 000	-9 000	54 800
Totalt Realinvesteringer	154 750	-154 750	110 950	-110 950	61 000	-61 000	25 000	-25 000	351 700
Videreutlån formidlingslån	5 000		5 000		5 000		5 000		20 000
Lån		-5 000		-5 000		-5 000		-5 000	
Egenkapital KLP	1 300		1 300		1 300		1 300		5 200
Bruk av kapitalfond		-1 300		-1 300		-1 300		-1 300	
Finansinvesteringer	6 300	-6 300	6 300	-6 300	6 300	-6 300	6 300	-6 300	25 200
Investeringsbudsjett	161 050	-161 050	117 250	-117 250	67 300	-67 300	31 300	-31 300	376 900

6.4 Kommentarer til investeringstiltakene

IKT-investeringer

IKT-investeringene i perioden utgjør samlet 16 mill. kroner fordelt omtrent likt på lokal fornyelse av periferiutstyr og fellesinvesteringer via ROR-IKT. Av de lokale investeringene er det satt av 0,5 mill årlig til fornyelse av IT-utstyr i skole og barnehager, jfr IKT strategiplan for oppvekst og kulturskole.

Kirkelig Fellesråd, tilskudd til investeringer

Kirker og kirkegårder opprettholder dagens investeringsnivå i hele perioden. Det er ikke funnet rom for investering i oppgradering av Vangstun til bruk som framtidig Kirkekontor, jfr Intensjonsavtale inngått med Kirkelig Fellesråd (KS-31/2017). Dersom det ikke lar seg gjøre å komme til enighet om en avtale om leie av et utvidet areal med universell utforming i tilknytning til dagens lokaler, vil Kirkelig Fellesråd tilbys kontor og møtefasiliteter i annet kommunalt kontorbygg.

Velferdsteknologi

I forbindelse med Helsehuset må det investeres i velferdsteknologi som letter hverdagen for ansatte og gir økt trygghet for brukerne. Rauma er med i velferdsteknologinettverket ALV i Møre og Romsdal som utvikler kompetanse og gjennomfører anskaffelsesprosesser for denne type teknologi. Rauma ønsker å basere sin bruk av velferdsteknologi på en felles plattform for både helsehuset, omsorgsboligene og brukernes private hjem.

Felles helse og omsorg

Dette er en ny post som framover er ment å dekke mindre løpende investeringer og oppgraderinger av utstyr i helse og omsorg. Her inngår kjøp av bil med kjøleaggregat for utfrakting av mat fra felleskjøkken.

Digitalisering byggesaks- og landbruksarkiv

Det er gjort vedtak om å digitalisere kommunens byggesaks- og landbruksarkiv. Kommunestyret gjorde budsjettjustering for oppstart av prosjektet i KS-41/2017. Midler til fullføring av prosjektet er lagt inn i 2018 og 2019. Investeringen må sees i sammenheng med forventningen om ytterligere reduksjon i antall stillinger Utbygging.

Kart- og oppmåling

Årlig avsettes 125.000 til løpende fornyelse av utstyr. Investeringen i 2018 er knyttet til ny fotografering i hele Rauma.

Tilpasninger av lokalene i Rådhuset

I forbindelse med innflytting i Helsehuset frigjøres kontorarealer, kantine og kjøkken i Rådhuset. I forbindelse med dette er det utarbeidet forslag til ombygging av lokalene med mål om å bedre sikkerhet for ansatte som jobber i bygget og regulere tilgjengelighet på en måte som sikrer gode møter med kommunens innbyggere og en

effektiv arbeidshverdag for ansatte på Rådhuset. Midler til fasaderenovering er ikke lagt inn i perioden, men er et behov.

Strandgata og Havnegata

Investeringen i 2018 gjelder en fullføring av en avtale om kjøp av to sentrumsboliger for riving i Strandgata samt oppgradering av Strandgata med nye rørframføringer og toppdekke. Bevilgning i 2019 gjelder Havnegata hvor det ligger forpliktelser knyttet til utbyggingsavtale med Brygga.

Svømmehall Åndalsnes

Det blir gjennomført ei tilstandsvurdering av dagens svømmehall i 2018 for så å vurdere mulighetene for oppgradering av bassenget i dagens bygg. Det er ikke lagt inn midler til eventuell oppgradering i økonomiplanperioden.

Kunstgressbaner Åndalsnes og Isfjorden

Det er satt av midler i 2018 og 2019 til utbygging av kunstgressbaner i Isfjorden og Åndalsnes. Utbyggingene skjer i samarbeid med lokale idrettslag. Postene kunstgressbane Isfjorden og Åndalsnes må sees under ett, og rådmannen får i oppgave å iverksette det tiltaket som først inntreffer

Næringsområde Nesstranda

Sommeren 2016 er det tatt ut store fjellmasser i Nesstranda samtidig som en reguleringsplan for området er under utvikling. Området kan bli et svært attraktivt næringsområde for ulike mindre bedrifter. Det foreslås prosjektering i 2018 og utbygging i 2019/20. Beløp er bare anslag.

Felles maskindrift

Løpende fornyelse av maskinpark og utstyr innenfor kommunalteknikk. Investeringen videreføres på tidligere nivå.

Hovedplan veg

Det er satt av investeringsmidler til prioriterte oppgraderingstiltak på kommunale veger for å redusere driftskostnader.

Utsifting gatelys

Kommunen er inne i et program for å bytte ut eksisterende gasslamper med LED-lys i henhold til miljøkrav. Utsiftingsprogrammet slutføres i 2019.

Gang-/sykkelveg

Utbygging av gang-/sykkelveger skal sees i sammenheng med vedtatte planer og spesielt tiltak som kan redusere behovet for betalt skoleskyss. Et prioritert tiltak er forbedret gang-/sykkelveg over jernbanebrua ved Rv 64 i Åndalsnes.

Bydel Stokkekaia

Tiltaket gjelder gjenstående arbeider på Stokkekaia inkl. park rundt Helsehuset. Arbeidet slutføres i 2018.

Ombygging av Voll og Åndalsnes sjukeheimer

I tråd med konseptrapporten for Helsehuset, skal institusjonene Voll og Åndalsnes omgjøres til bofellesskap med heldøgns bemanning når Helsehuset er tatt i bruk. Bofellesskapet på Voll overføres til Rauma Boliger AS som skal forestå ombygging og videre forvaltning. Arbeidet med å utforme krav til bygningene er i slutfasen. Det er satt av 10 og 24 mill kroner til ombygging av hhv Åndalsnes sjukeheim og Voll omsorgssenter i 2018 og 2019. Det er anslagsvis inntektsført 33 mill. i inntekt ved avhendelse av bygningene ved Voll til Rauma boliger AS.

Helsehuset

Helsehuset har ei investeringsramme på 381 mill. kroner. Det gjenstår 32 mill. til slutføring i 2018. Husbankens tilskudd på 157 mill utbetales først ved innflytting og må finansieres i byggeperioden. Alle finanskostnader belastes prosjektet i byggeperioden.

Oppgradering formålsbygg

I tråd med siste års praksis er det avsatt midler til oppgradering og større vedlikehold av kommunale formålsbygg. Mye av innsatsen vil gå med til å imøtekomme pålegg fra branntilsyn og Arbeidstilsynet. Beløpet i 2018 vil dekke takteking på Isfjorden samfunnshus (1,5 mill) og ombygginger til større klasserom ved Isfjorden skole (1,5 mill). Tilsvarende er det satt av midler til solskjerming ved Åfarnes barneskole (1 mill) i 2019.

Oppgradering Leiktun og Måndalen barnehager

Det er satt av hhv 5 og 7 millioner kroner til nybygg/renovering av hhv Måndalen og Leiktun barnehage i 2018.

Oppgradering Måndalen skole

I foreslått framtidig skolestruktur vil Måndalen skole være den kommunale barneskolen på Sørsida. Oppgraderingen foreslås planlagt i 2018 og gjennomført i 2019/2020. Det er funnet rom for ei investering på 60 millioner til nytt skolebygg. Det gjennomføres nå en arkitektkonkurranse for utforming av skoleanlegget. Det er lite trolig at både barneskole, ungdomsskole og barnehage kan realiseres for avsatt investeringsbeløp.

Øran – brannstasjon og verksted

På bakgrunn av pålegg fra Arbeidstilsynet er det behov for å gjennomføre tiltak ved brannstasjonen for å lukke gjenstående avvik samt oppgradering av Brannstasjonen. Avvikene dreier seg om mangel på tilfredsstillende arbeidslokaler, inkl personalrom, mangel på ventilasjon og prosessavsug samt lite tilfredsstillende garderobeforhold. Videre bes rådmann om å utrede alternativ for brannstasjon. Slik kommunestyret ser det er det uaktuelt å bruke 20 millioner på utbedring av dagens lokasjon. Det skal utredes alternativer for ny lokasjon for brannstasjon og verksted med lager. I tillegg vurderes det løsning for samlokalisering av politi, ambulanse, sivilforsvar og andre med offentlige interesser som passer inn. Utredningen fremlegges innen september 2018.

Ny veg Øran

Det er behov for omlegging av veg på Øran som følge av Elementpartners etablering i området. Vegen skal sikre god trafikkflyt ved å knytte sammen eksisterende veger i området.

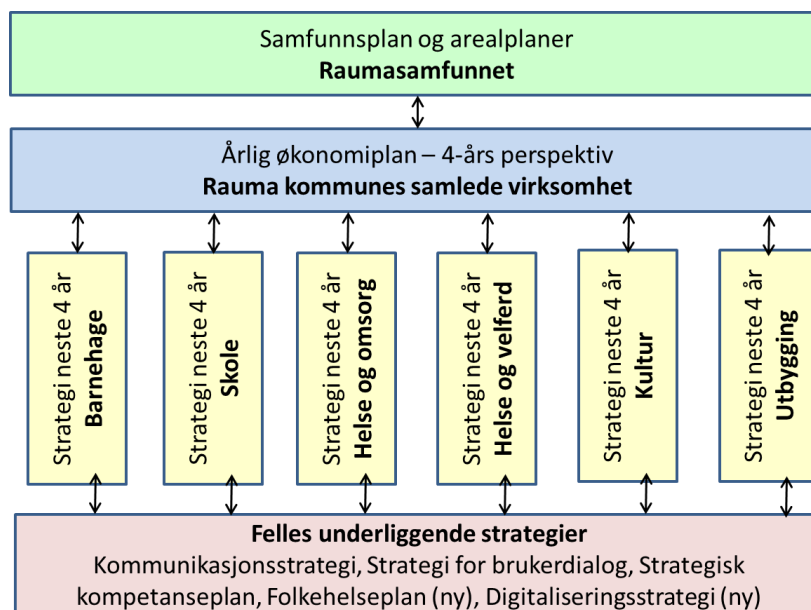
Kunst, utsmykking og skilting i sentrum

I sak 61/2017 ble det vedtatt å iverksette et kunst- og utsmykningsprosjekt for Sentrum-Stokkaia-Helsehuset innenfor ei ramme på 3 millioner. Kommunens egenandel er begrenset til 1 mill og tiltaket har forbehold om finansiering. I tillegg er det satt av midler til skilting.

7 Utgangspunkt og premisser for tjenesteområdene

Det er utarbeidet strategidokumenter for hvert av kommunens seks tjenesteområder. Disse er vedlagt budsjettforslaget.

Disse 4-årige strategidokumentene er sentrale styringsdokumenter i kommunens samlede styringssystem og vil rulleres og utvikles årlig:

Premisser for styring av tjenesteområdene:

- Prinsippene om nettorammer og mål/resultatstyring videreføres
- Tjenesteområdenes mål utformes i struktur i tråd med verdikjeden og følger opp de overordnede målene for kommunen så langt det er relevant
- Vedtatte økonomiske omstillingstiltak i tjenesteområdene går fram av tabellen i kapittelet: Økonomisk omstillingsplan. De gjentas likevel under det enkelte tjenesteområde
- For øvrig bør tjenesteområdene initiere egne omstillingstiltak for å forbedre kostnadseffektivitet, egen organisasjon samt kvalitet og brukeropplevelse

- Alle tjenesteområder skal enkelt formulere hva kommunens verdier Samarbeidsvillig, Ekte og Raus (SER) betyr i deres virksomhet
- Kommunens driftsbudsjett vedtas med 8 driftsrammer – slik:
 - a. Politisk styring og kontrollorganer
 - b. Sentraladministrasjonen
 - c. Raumabarnehagen
 - d. Raumaskolen
 - e. Rauma helse og omsorg
 - f. Rauma velferd
 - g. Rauma kultur
 - h. Rauma utbygging

8 Politisk styring og kontrollorganer

8.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 100 Politisk styring
- 110 Kontroll og revisjon

8.2 Ledelse og organisering

Leder for området er ordfører Lars Olav Hustad.

Arbeidet støttes med sekretærbistand fra sentraladministrasjonen og tjenestekjøp av revisjonstjenester og kontrollutvalgets sekretariatstjenester.

8.3 Utfordringsbilde

Det er ikke definert et bestemt utfordringsbilde for området.

8.4 Mål

Det er ikke satt bestemte mål for området

8.5 Viktige tiltak og endringer

POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Ekstra effektiviseringskutt		-30	-30	-30	
Redusert kostnad kontrollutvalg	-50				
valg 2019		150			
Redusert kostnad inventar, mm	-50	-100	-100	-100	
SUM	-100	20	-130	-130	

8.6 Budsjettramme drift 2018-2020

POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	2018	2019	2020	2021
Ramme	-4 373	-4 493	-4 343	-4 343

9 Sentraladministrasjonen

9.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 120 Administrasjon
- 130 Administrasjonslokaler
- 170 Årets premieavvik og 171 Amortisering av tidligere års premieavvik
- 172 Pensjon og 173 Premiefond
- 180 Diverse fellesutgifter
- 190 Interne serviceenheter
- 321 Konesesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg

9.2 Ledelse og organisering

Sentraladministrasjon ledes av rådmann Toril Hovdenak. Området er delt i tre funksjonsområder med hver sin leder:

- Organisasjon – ass. rådmann Perry Ulvestad
- Økonomi – økonomisjef Mette Rye
- Service og kommunikasjon – kommunikasjonssjef Arnt Olav Herjehagen

Området har ca. 19 faste årsverk.

9.3 Utfordringsbilde

- Kompleks organisasjon med 70 talls ulike tjenester som skal samordnes og leveres med god kvalitet, samtidig som tjenestene skal moderniseres og effektiviseres
- Krevende å utvikle effektive interkommunale samarbeid på stab/støttetjenester (eksempelvis IKT og innkjøp)
- Stort behov for å initiere, støtte og drive omstillingsprosesser knyttet til effektivisering, digitalisering og brukerorientering

9.4 Mål

Området har det overordna ansvar for at de 13 hovedmålene for kommunens virksomhet som er listet opp i kapittel 4 nås.

9.5 Viktige tiltak og endringer

Sentraladministrasjonen	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Redusert juridisk bistand og konsulenttjenester	-300	-300	-300	-300	
Ytterligere reduksjon av samfunnsutviklingsmidler på driftsbudsjett			-500	-500	
Ekstra effektiviseringskutt		-185	-185	-185	
Redusert porto og gebyrer	-30	-30	-30	-30	
SUM	-330	-515	-1 015	-1 015	-

Det bygges nå opp en felles infrastruktur som grunnlag for videre utvikling av digitale tjenester. Oppbygging av denne grunnmuren krever økte overføringer fra kommune.

Det vises til Digitaliseringsstrategi for kommunene i ROR-IKT, behandlet i kommunestyret i november.

Rauma kommune har hatt to avtaler med Nordveggen AS. Aksjonæravtalen var en femårig avtale som forpliktet kommunen til overføring av 1 mill årlig til kjøp av tjenester som skulle bidra til å styrke og utvikle kommunen sitt bo- og arbeidsområde, inkludert prosjekter knyttet til merkevarebyggingen av kommunen. Denne avtalen utløper i juni 2018. I tillegg har kommunen hatt en fireårig avtale om kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltak for å gjennomføre Samfunnsplan for 2014-2025. Begge disse avtalene er sagt opp. I 2018 er det satt av 1 million til næringsutvikling, ment til å dekke vår forpliktelse overfor Nordveggen fram til juni (0,5 mill), samt midler til kjøp av tjenester til kommunens hoppid-kontor og annet samfunnsutviklingsarbeid fra juni 2018.

9.6 Budsjettramme drift 2018-2021

SENTRALADMINISTRASJONEN	2018	2019	2020	2021
Ramme	-27 457	-27 457	-26 957	-26 957

9.7 Investeringer i perioden

Investeringsformål	.2018		.2019		2020		2021		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Felles IKT-investeringer	2 200		2 000		2 000		2 000		8 200
Lån						-1 600		-1 600	
Bruk av kapitalfond		-1 760		-1 600					
mva komp		-440		-400		-400		-400	
Digitalisering arkiv	2 500		1 500		500				4 500
Lån									
Bruk av kapitalfond		-2 000		-1 200		-500			
mva komp		-500		-300					
ROR IKT Andel	1 900		2 000		2 000		2 000		7 900
Lån						-1 600		-1 600	
Bruk av kapitalfond		-1 520		-1 600					-3 120
mva komp		-380		-400		-400		-400	

Felles IKT-investeringer er stort sett lokalt brukerstyr (PCer, nettbrett, skrivere) som ikke inngår i felleskostnadene over ROR-IKT. I tillegg settes det av 500 000 kroner årlig til styrking av bruken av IKT i skole og barnehage. Strategiplanen for oppvekst og kulturskole for ROR-kommunene er behandlet i kommunestyret i høsten 2017. I tillegg påløper investeringskostnader som følge av digitalisering av byggesaks- og landbruksarkiv.

10 Barnehagene

10.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 201 Førskole
- 211 Styrket tilbud til førskolebarn
- 221 Førskolelokaler og skyss

10.2 Ledelse og organisering

Tjenesteområde barnehage ledes av barnehagesjef Hilde Elin Kavli Ree. Organisasjonen består for øvrig av en styrer for hver av de 6 kommunale barnehagene. I tillegg samarbeider området tett med de private barnehagene. Området har ca. 56 faste årsverk.

10.3 Utfordringsbilde

- Raumabarnhagene er rimelig i drift (3 mill. billigere enn beregnet utgiftsbehov, jfr Telemarksforskning)
- Pedagog- og bemanningsnorm i sektoren er ikke fullfinansiert fra statens side (foreslått innført fra 01.08.2018)
- Raumabarnhagen har en svært dårlig plassering på Kommunebarometeret (389 plass)
- I følge prognosene står Rauma overfor en betydelig reduksjon i antall barnehagebarn de nærmeste åra. Samtidig er det store svingninger i barnekullene fra år til år, noe som gjør det utfordrende å tilpasse bemanning fortløpende
- Bygningsmassen til Raumabarnhagen preges av at den er gammel

10.4 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenester, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategi.

10.5 Viktige tiltak og endringer

BARNEHAGE	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Ekstra effektiviseringskutt		-326	-326	-326	
Økt pris deltids plass	-10	-10	-10	-10	
Redusert spes.ped.	-300	-500	-500	-500	
Økt pris i statsbudsjettet	-290	-290	-290	-290	
Styrking KS vedtak	300				
SUM	-300	-1 126	-1 126	-1 126	-
Nye tiltak (1000 NOK)	2018	2019	2020	2021	Årsverk

Ønskede tiltak som det ikke var rom for i opprinnelig ramme, men som kan prioriteres i 2018 etter styrkingen:

- Ressurser til økt tidlig innsats 100' årlig
- Kompetanseheving ansatte digitalisering 120' årlig
- Tidlig innsats (systemnivå) 200' årlig

Tallene som vises i tabellen er faktiske fødselstall. Rauma har de siste åra hatt en negativ utvikling i nyfødte. Barnehagetilbudet må tilpasses dette. Det er imidlertid gledelig å konstatere at vi i 2017 venter nærmere 90 nyfødte i Rauma.

Fødselstall	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Gj.snitt
Åndalsnes	33	30	31	31	22	33	30
Isfjorden	34	27	24	24	19	21	25
Åfarnes	10	16	12	4	8	2	9
Måndalen	5	12	13	6	9	6	9
Innfjorden	5	5	7	4	6	7	6
Vågstranda	8	5	3	2	4	2	4
Sum	95	95	90	71	68	71	82
Prognose SSB	81	94	79	81	66	65	

10.6 Budsjettramme drift 2018-2021

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Vedtak	Vedtak	Vedtak
	2018	2019	2020	2021
BARNEHAGE	-56 837	-56 010	-56 010	-56 010

10.7 Investeringer i perioden

Investeringsformål	.2018		.2019		2020		2020		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Oppgradering Leiktun barnehage	7 000								7 000
Bruk av ubrukte lånemidler		-5 600							
mva komp		-1 400							
Oppgradering/nybygg barnehage Måndalen	5 000								5 000
Bruk av ubrukte lånemidler		-4 000							
mva komp		-1 000							

Det er avsatt midler for oppgradering av Leiktun barnehage i Isfjorden i 2018. Det vil også bli oppstart i 2018 med bygging av ny barnehage eller renovering av eksisterende i Måndalen. Rådmannen legger fram forslag til plassering ny barnehage - eventuelt renovering eksisterende - til kommunestyret senest 1. mars 2018.

Barnehagen vil i perioden ha mulighet for å ta ut en andel av de investeringsmidler som er avsatt innenfor Felles IKT-investeringer til IKT-plan oppvekst.

Det vises for øvrig til strategi for Raumabarnehagen 2018-2021

11 Grunnskolen

11.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 120 Administrasjon
- 202 Grunnskoleopplæring
- 213 Voksenopplæring
- 215 Skolefritidsordning
- 222 Skolelokaler
- 223 Skoleskyss

11.2 Ledelse og organisering

Tjenesteområde barnehage ledes av skolesjef Kåre Straume. I tjenesteområdet inngår kommunens 5 grunnskoler som ledes av hver sin rektor. Skolene på Vågstranda og Måndalen ledes av felles rektor fra 01.08.2017. Området har ca. 130 faste årsverk.

11.3 Utfordringsbilde

- Etablere en kommunal standard som kjennetegner Raumaskolen
- Fortsette arbeidet med å oppnå mer likeverdige læringsresultater på tvers av skoler, fag og klassetrinn i Raumaskolen
- Styrke bruker- og elevmedvirkning
- Bygge fagmiljøer og gjennomføre kompetanseutvikling på tvers av enkeltskoler
- Ytterligere nedtrekk av ressursrammene krever strukturelle endringer. Ytterligere reduksjoner bør ikke gjennomføres utelukkende som nedtrekk på de enkelte eksisterende skoler
- Rekruttering og videreutvikling/kompetansebygging
- Reduserte rammer i en periode med økt elevtall kan utfordre muligheten for tidlig innsats og tilpassa opplæring

11.4 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategi.

11.5 Viktige tiltak og endringer

SKOLE	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Felleskutt, 1,8%	-2 000	-2 000	-1 400	-1 400	
Ekstra effektiviseringskutt		-890	-890	-890	
Styrking KS vedtak	885				
Vågstranda skole nedlegging			-1 900	-3 500	-3
Reduserte skysskostnader			-350	-350	
SUM	-1 115	-2 890	-4 540	-6 140	-3

Budsjettforslagte innebærer en videreføring av 1%-kutt vedtatt for 2017. Rammereduksjonen fordeles mellom skolene med en relativ andel på hver. Det er grunn til å være oppmerksom på hvordan dette eventuelt kan slå negativt ut i fagmiljøer som allerede er små, og som for mange skoler ytterligere vil svekkes framover. Skoleområdet har på få år gått fra å ha en ressursituasjon som var bedre enn sammenlignbare kommuner, til å få en ressursituasjon som er 2% under det som er normert og inntektsjustert utgiftsnivå (jfr Telemarkforskning).

Ønskede styrkinger som det ikke er funnet rom for i rammen

- Økt ramme til kompetanseutvikling/regional videreutdanning 500' årlig
- Styrke tidlig innsats 1 500 årlig
- Forsterke støttefunksjoner digitalisering 400' årlig

Samla barnetall i skolen ser ut til å bli stabilt framover, men vesentlig lavere enn hva SSBs prognose viser og Telemarksforskning legger til grunn. Det er stabilt både for barnetrinnet og ungdomstrinnet. Prognosene nedenfor er utarbeidet av tjenesteområdet sjøl:

	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Barnetrinnet	614	616	629	640
Ungdomstrinnet	288	288	275	255
Beregna totalt	902	904	904	895
Prognose SSB	934	929	937	921

Men selv om samla barnetall er ganske stabilt, er det store forskjeller mellom de enkelte skolene:

	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	Endring
Åndalsnes barneskole	219	215	215	218	0 %
Isfjorden skole	178	191	191	196	10 %
Åfarnes skole	90	87	89	91	1 %
Måndalen skole	51	48	54	56	10 %
Innfjorden skole	37	34	40	41	11 %
Vågstranda skole	39	41	40	38	-3 %
SUM BARNETRINN	614	616	629	640	4 %
Åndalsnes ungdomsskole	191	184	181	163	-15 %
Måndalen ungdomsskole	42	51	52	54	29 %
Åfarnes ungdomsskole	55	53	42	38	-31 %
SUM UNGDOMSTRINN	288	288	275	255	-11 %

Den skolen som har den mest positive prosentvise utviklinga i perioden er Måndalen barne- og ungdomsskole med god vekst både på barne- og ungdomstrinnet. Den skolen som samla har det sterkeste relative nedgangen er Åfarnes barne- og ungdomsskole. For barneskolene isolert sett er utviklinga dårligst for Vågstranda. For ungdomsskoletrinnet er det Åfarnes ungdomsskole.

Når det gjelder hvordan U-trinnene ved Åfarnes og Måndalen skal organiseres i økonomiplanperioden skal det utredes bl.a. konsekvenser av den nettopp vedtatte lærernormen for det økonomiske grunnlaget. I tillegg ønsker vi å gjennomføre en brukerundersøkelse blant elever og foreldre til alle som går/har gått/skal gå ved de aktuelle skolene. Undersøkelsen skal gjennomføres av et ekstern byrå, og framlegges for kommunestyret senest juni 2018.

11.6 Budsjettrammer drift 2018-2021

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Vedtak	Vedtak	Vedtak	Vedtak
	2018	2019	2020	2021
SKOLE	-102 947	-101 172	-99 522	-97 922

I tråd med tidligere vedtak innarbeides nedlegging av Vågstranda skole fra 01.08.2020.

11.7 Investeringer i perioden

Investeringsformål	2018		2019		2020		2021		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Oppgradering skole Måndalen	1 000		30 000		30 000				61 000
lån				-24 000		-24 000			
Bruk kapitalfond		-800							
mva komp		-200		-6 000		-6 000			

Det er planlagt bygging av ny skole i Måndalen med ferdigstillelse til skoleåret 2020/21. Det er funnet rom for ei investering på 60 millioner, et beløp som er vesentlig lavere enn anslaget som ble presentert i Konseptstudie for Framtidig skole og barnehageløsning for Måndalen ble behandlet i kommunestyret i september 2017. Løsningen som ble skissert i studien innebar imidlertid samling av barnehage- og skolebarn for hele sørsida og oppføring av et skolebygg av svært høy standard. Endelig kostnadsoverslag blir kjent når arkitektkonkurranse, forprosjekt og anbudsprosess er gjennomført. Det er lite trolig at den foreslåtte investeringsrammen er tilstrekkelig til å samle barnetrinn, ungdomsskoletrinn og barnehage på skoleområdet. Skolen vil i perioden ha mulighet for å ta ut en andel av de investeringsmidler som er avsatt innenfor Felles IKT-investeringer til IKT-plan oppvekst. For 2018 er dette beregnet til 720 000.

11.8 Annet

Kommunestyret behandlet Tilstandsrapporten for grunnskolen i junimøtet. Her ble det understreket at tidlig innsats og tilpassa opplæring må få økt oppmerksomhet for å sikre grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk for alle. Kommunestyret la også til grunn at ulike sider av læringsmiljøet må ha større oppmerksomhet og da spesielt «vurdering for læring» og elevmedvirkning.

Det vises for øvrig til vedlagte Strategi for tjenesteområdet Skole 2018-2021.

12 Helse og omsorg

12.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 234 Aktivisering av eldre og funksjonshemmede
- 252 Helse og omsorgstjenester i institusjon
- 254 Helse og omsorgstjenester for hjemmeboende
- 261 Institusjonslokaler
- 241 Deler av funksjonen Diagnose, behandling og re-/habilitering

Tjenesteområdet ledes av helse og omsorgssjef Greta Hanset. Under helse og omsorgssjefen er virksomheten organisert med et antall avdelinger med hver sin avdelingsleder for hvert av de to områdene institusjonsdrift og hjemmebasert. Området har ca. 232 faste årsverk.

12.2 Utfordringsbilde

- Gjennomføre den tilpasning som er vedtatt gjennom omsorgstrappa med reduksjon av institusjonsdrift, etablering av nye bofellesskap med heldøgns bemanning og styrking av hjemmebaserte tjenester samt forebygging og hverdagsrehabilitering-/mestring
- Samlokalisering i nytt helsehus gir nye muligheter for samarbeid
- Rekruttere rett personell ut fra pasient og brukers behov, spesielt høgskoleutdannede
- Styrket brukerorientering og kvalitetssikring av tjenestene
- Mobilisering av kompetanse og ansatte
- Høyt sjukefravær og høyt antall deltidsstillinger

12.3 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategier.

12.4 Viktige tiltak og endringer

HELSE OG OMSORG	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Ekstra effektiviseringskutt		-1800	-1800	-1800	
Delvis videreføring av budsjettstyrking T2 2016 pga rapport i T2 2017	2300	2300	2300	2300	
Digitaliseringseffekt (overvåking, rapportering)	-300	-400	-750	-750	-1
Omlegging Voll og Åndalsnes fra institusjon til heldøgns omsorg inkl. kjøkken	-1500	-2500	-2500	-2500	-3,0
Redusert nattevakt (effekt helsehus)	-900	-900	-900	-900	-1,0
Redusert kostnad husleie/bygg (effekt helsehus)		-1000	-1000	-1000	
Redusert bemanning medisinhandtering (effekt helsehus)	-250	-375	-375	-375	0,5
Redusert vikarinneleie (effekt helsehus)	-200	-1000	-1500	-1500	-1
SUM	-850	-5 675	-6 525	-6 525	-6

Helse og omsorg er i en avgjørende omstillingsfase for å forberede Rauma til å møte en økning i antall eldre, særlig etter 2025. De viktige strukturelle tiltakene er organisering av tjenestene under felles ledelse, vedtatt omsorgstrapp og bygging av nytt helsehus. Det ligger ei forutsetning om effektivisering av tjenesten tilsvarende 4 mill. kroner på årsbasis når helsehuset er tatt i bruk. For å lykkes er innføring av velferdsteknologi, forbedring av arbeidsprosesser og mobilisering av kompetanse avgjørende. De budsjettrelaterte omstillingstiltakene innenfor tjenesteområdet er:

- Ved etterbruken av Åndalsnes sjukeheim, forsøke å få til en samling av heldøgns omsorg fra enkeltstående boliger. Et slikt tilbud vil både bli bedre for brukerne og billigere for kommunen.
- Utnytte effekten av velferdsteknologi som digitalt tilsyn, automatisert medisinhandtering etc
- Effekten av samling av kjøkkentjenesten
- Mer aktiv jobbing med hverdagsrehabilitering og –mestring samt forebygging/aktivisering slik at brukerne kan greie seg på et lavest mulig omsorgsnivå lengre
- Voll skal omgjøres fra institusjon til bofellesskap/bokollektiv med heldøgns omsorg samtidig som antall plasser skal reduseres fra dagens 23 til anslagsvis 16.

Ønskede styrkinger som det ikke er funnet rom for i rammen

- Styrking barn og unge
- Styrking hjemmetjenesten
- Styrking demensomsorgen

12.5 Budsjettrammer drift 2017-2020

HELSE OG OMSORG	2018	2019	2020	2021
Ramme	-164 313	-159 488	-158 638	-158 638

Selv om helse/omsorg er et satsingsområde, vil den totale ressursinnsatsen innenfor området gå ned i perioden. Det forventes likevel at tjenestene vil oppleves bedre gjennom tiltak som samlet ledelse og organisering, nytt helsehus og velferdsteknologi. Ramma må også sees i lys av den demografiske utviklingen som viser liten vekst i de mest aktuelle aldersgruppene fram mot 2020.

12.6 Investeringer i perioden

Investeringsformål	2018		2019		2020		2021		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Velferdsteknologi	4 100		2 500		500				7 100
Lån						-400			
Bruk av kapitalfond		-3 280		-2 000					
mva komp		-820		-500		-100			
Felles helse og omsorg	1 000		500		500		500		2 500
Lån						-400		-400	
Bruk av kapitalfond		-400		-400					
mva komp		-200		-100		-100		-100	
Helsehus	32 000								32 000
Lån									
Avsetning til kapitalfond		152 336							
mva komp		-6 400							
Tilskudd		-177 936							
Ombygging av Voll og Åndalsens sjuke	14 000		20 000						34 000
Salg Voll				-33 000					
Bruk av kapitalfond		-11 200		-16 000					
Lån									
mva komp		-2 800		-4 000					
Avsetning til kapitalfond				33 000					

Det store tiltaket er nytt helsehus som har en samlet kostnadsramme på 381 mill. kroner hvorav 32 påløper i 2018.

Et annet viktig tiltak som ligger inne er salg av bygningene til Voll omsorgssenter til Rauma Boliger AS samtidig som bygget tas i bruk som bofellesskap med heldøgns bemanning. Planlegging av dette pågår. Bygningsmassen på Voll overføres til Rauma Boliger AS ved ferdigstillelse. Kommunen vil foreslås å garantere for låneopptak i selskapet.

12.7 Annet

Vedlagt er Strategi for tjenesteområdet for 2018-2021.

13 Helse og velferd

13.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste
- 233 Annet forebyggende arbeid, helse (miljørettet helsevern mm.)
- 234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede
- 241 Diagnose, behandling og re- /habilitering
- 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid
- 243 Tilbud til personer med rusproblemer
- 244 Barnevernstjeneste
- 251 Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet
- 252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet
- 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende
- 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi
- 275 Introduksjonsordningen
- 276 Kvalifiseringsordningen
- 281 Ytelse til livsopphold
- 283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig

Tjenesteområdet ledes av helse og velferdssjef Harald Digernes-Westby.

Tjenesteområdet som inneholder svært mange ulike funksjoner, og er organisert i 7 avdelinger. Området har ca. 41 faste årsverk.

13.2 Utfordringsbilde

- Klare å prioritere forebygging framfor behandling og reparasjon, med reduserte økonomiske rammer
- Samhandling og helhetlig innsats
- Fokuserer på aktivitet og mestring
- Løpende omstilling, tilpasning og utvikling av tjenestene
- Økt bruk av teknologi
- Styrke brukerorientering og kvalitetssikring på systemnivå

13.3 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategi.

13.4 Viktige tiltak og endringer

HELSE OG VELFERD	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Felleskutt	-600	-600	-600	-600	
Ekstra effektiviseringskutt		-305	-305	-305	
Flyktning belastes for driftskost innbyggere	-1000	-500			
Styrking KS vedtak	170				
Aktivitet friluftsliv flyktninger			-120	-120	
Kjør for livet - avsluttes			-220	-220	
Famileveileder - prosjekt 2 årig flyktning			-320	-320	
Bortfall øremerka tilskudd psykolog			300	300	
Egenandel rask psykisk helsehjelp		100	300		
Reduksjon fysioterapi privat hjemmel			-420	-420	
SUM	-1 430	-1 305	-965	-1 265	-

Det viktigste tiltakene innenfor området er:

- Det signaliseres vurdering av antall private fysioterapeut-hjemler mot slutten av planperioden.
- Nytt frisklivssenter etableres i Helsehuset. I den forbindelse styrkes bemanningen med ½ stilling som skal jobbe forebyggende og lavterskel med lærings- og mestringsstrategier mot enkeltbrukere. Dette skjer innafor ramma.
- Hittil har hele integreringstilskuddet vært inntektsført på Flyktning sitt budsjett. Flyktningene utløser ikke rammetilskudd før året etter de ankommer. For å bidra til å finansiere øvrige kommunale tjenester er det derfor naturlig at noe av integreringstilskuddet trekkes ut. Grunnet usikkerhet om videre tildeling av flyktninger, er dette uttrekket satt til to år.

Ønskede styrkinger som det ikke er funnet rom for i rammen

- Økt helsesøsterressurs med 30% 190' årlig
- Økt bemanning jobbsentralen ved NAV med 1 årsverk 700' årlig

13.5 Budsjettrammer drift 2017-2020

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Opprinnelig vedtatt Budsjett	Justert budsjett	Vedtak	Vedtak	Vedtak	Vedtak
	2 017	2 017	2018	2019	2020	2021
HELSE OG VELFERD	-40 357	-40 374	-44 390	-44 511	-44 431	-44 131

Rammen er styrket i 2018 med 170' for økt fysioterapiressurs til Barn- og unge med 25% stilling.

13.6 Investeringer i perioden

Tjenesteområdet har ingen egne investeringer, men vil bla. nyte godt av Helsehuset hvor Frisklivssentralen og lærings- og mestringscenteret skal holde hus.

13.7 Annet

Det vises for øvrig til Strategi for tjenesteområdet 2018-2021 som ligger ved budsjettsaken.

14 Kultur

14.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 231 Aktivitetstilbud for barn/unge
- 365 Kulturminneforvaltning
- 370 Bibliotek
- 373 Kino
- 375 Museer
- 377 Kunstformidling
- 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg
- 383 Musikk- og kulturskoler
- 385 Andre kulturaktiviteter
- 386 Kommunale kulturbygg

Tjenesteområdet ledes av kultursjef Øystein Valde. Området har ca. 12 faste årsverk.

14.2 Utfordringsbilde

- Utnytte mulighetene som ligger i kulturhus samlokalisert med hotell enda bedre
- Reduserte rammer gir redusert tilbud og variasjon i kulturskolen
- Samspill med og stimulering av det frivillige kulturlivet
- Ivareta bygningsmassen og fornyelse av utstyr på Kulturhuset
- Få tilbud til uorganisert ungdom

14.3 Mål

Det er etablert overordna mål innenfor hvert av de fire områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Målene går fram av vedlagte strategidokument.

14.4 Viktige tiltak og endringer

Det viktigste budsjettrelaterte tiltakene innenfor området i perioden er:

KULTUR	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Redusert husleie	-51	-110	-110	-110	
Andre kutt	-149	-40	-40	-40	
Ekstra effektiviseringskutt		-82	-82	-82	
Styrking KS vedtak	175				
Styrke frivilligsentral jfr statsbudsjett	47	47	47	47	
SUM	22	-185	-185	-185	-

Det er innført tiltak for bedre styring av strømforbruket i kulturhuset, noe som gir positiv effekt.

Ønskede styrkinger som det ikke er funnet rom for i rammen

- Tilbud om teater og skapende skriving 500' årlig
- Flerkulturell forestilling. Fargespill/Flere farger 100' årlig
- Ungdomsarbeid. Utvikle møteplass for ungdom 500' årlig

Kommunestyrets styrking på 175' av ramme er rettet mot å styrke arbeid for barn og unge, fortrinnsvis de som står utenfor organisert aktivitet

14.5 Budsjettrammer drift 2017-2020

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Opprinnelig vedtatt Budsjett	Justert budsjett	Vedtak	Vedtak	Vedtak	Vedtak
	2 017	2 017	2018	2019	2020	2021
KULTUR	-10 687	-11 131	-14 884	-14 627	-14 627	-14 627

14.6 Investeringer i perioden

Investeringsformål	.2018		.2019		2020		2020		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Kunstgressbane Isfjorden og Åndalsnes	4 500		4 250						8 750
Bruk av kapitalfond		-1 485		-1 343					
Spillemidler		-1 485		-1 403					
Tilskudd		-1 200		-1 200					
mva komp		-330		-305					
Renovering svømmehall Åndalsnes - og sar	500								500
Lån								-	
Bruk av kapitalfond		-400							
mva komp		-100						-	
Turstier Trollstigen og Romsdalseggen	925		925		925		925		3 700
Tilskudd		-740		-740		-740		-740	
mva komp		-185		-185		-185		-185	

Det legges inn midler til bygging av kunstgressbaner i Isfjorden og Åndalsnes i 2018 og 2019. Tiltakene skal realiseres i samarbeid med idrettslagene. Det er lagt inn midler til utredning av tilstanden og mulig framtidig løsning for svømmehallen i kommunen. Denne har store utbedringsbehov. Oppgraderinger ved tursti på Trollstigen og Romsdalseggen forutsettes selvfinansierende.

14.7 Annet

Tjenesteområdets strategi mot 2021 er vedlagt.

15 Utbygging

15.1 Innhold

Tjenesteområdet har fullt eller delvis ansvar for følgende funksjoner:

- 121 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning - 130 administrasjonslokaler - 180 diverse fellesutgifter - 190 interne serviceenheter - 221 førskolelokaler og skyss - 222 skolelokaler - 261 institusjonslokaler - 265 kommunalt disponerte boliger - 273 arbeidsrettede tiltak i kommunal regi - 301 plansaksbehandling - 302 bygge- og delsaksbehandling og eierseksjonering - 303 kart og oppmåling - 315 boligbygging og fysiske bomiljøtiltak - 320 kommunal næringsvirksomhet - 325 tilrettel. og bistand for næringslivet - 329 landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling - 330 samferdselsbedrifter/ transporttiltak - 332 kommunale veier	- 335 rekreasjon i tettsted - 338 forebygging av branner og andre ulykker - 339 beredskap mot branner og andre ulykker - 340 produksjon av vann - 345 distribusjon av vann - 350 avløpsrensing - 353 avløpsnett/innsamling av avløpsvann - 354 tømning av slamavskillere, septiktanker - 355 innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall - 360 naturforvaltning og friluftsliv - 375 museer - 381 kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg - 386 kommunale kulturbygg - 393 gravplasser og krematorier - 841 komp.for merverdiavgift i investeringsregnskapet
--	--

Tjenesteområdet ledes av utbyggingssjef Heidi Skaug og er inndelt i 5 avdelinger med hver sin avdelingsleder. Området har ca. 67,5 årsverk.

15.2 Utfordringsbilde

- Å utnytte felles organisering med felles ledelse til å oppnå synergier, dele kompetanse, redusere sårbarhet og oppå effektiviseringsgevinster
- Utnytte ny teknologi
- Etablere felles interne standarder og arbeidsprosesser
- Avstemme forventninger gjennom serviceerklæringer
- Brukermedvirkning i system
- Vedlikeholdsetterslep i kommunal bygningsmasse

15.3 Mål

Tjenesteområdet har overordna mål for hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategidokument.

15.4 Viktige tiltak og endringer

UTBYGGING	2018	2019	2020	2021	Årsverk
Felleskutt	-1000	-1000	-1000	-1000	
Ekstra effektiviseringskutt		-567	-567	-567	
Reduksjon årsverk	-820	-1 440	-2 160	-2 160	-3,0
Ansvar Teglverk eiendom				1 700	
Økt sommerdrift	100	100	100	100	100
Økt vakt vinterdrift sentrum	300	300	300	300	300
Retaksering eiendomsskatt i hht 10 års regel			1500	1700	
Ny reguleringsplan Øran			1000		
SUM	-1 420	-2 607	-827	73	397

De viktigste budsjettrelaterte tiltakene innenfor området er:

- Reduksjon med 1 årsverk årlig framover de neste 4 åra gjennom effektivisering og sambruk av ressurser. Det er viktig å sikre god basisbemanning i enheten, samtidig trenger ikke enheten å være bemannet og utstyrt for å gjøre alle ting sjøl
- Det gjennomføres retaksering av kommunale eiendommer i perioden 2020-2021
- I 2021 synliggjøres kommunens forpliktelse i Teglverveien Eiendom AS. Leiekontrakten med Elementpartner går da ut. Med mindre dagens leietaker erstattes av tilsvarende virksomhet har kommunen her en årlig forpliktelse på 1,7 mill.

Ønskede styrkinger som det ikke er funnet rom for i rammen

- Vegvedlikehold
- Vedlikehold bygningsmasse

15.5 Budsjettammer drift 2017-2020

UTBYGGING	2018	2019	2020	2021
Ramme	-30 008	-28 821	-30 601	-31 501

15.6 Investeringer i perioden

På neste side vises investeringsprosjektene i perioden som skal håndteres av Utbygging direkte. I tillegg har formålsbygg det økonomiske ansvaret for de byggeprosjektene som er ført opp under det ulike tjenesteområder – eksempelvis helsehus og oppgradering Måndalen skole. Investeringsprosjektene som er plassert direkte i tjenesteområdet utgjør vel 230 mill. kroner i perioden.

Det enkelt investeringsobjekt kommenteres i kap. 6.

15.7 Annet

Det vises for øvrig til Strategi for tjenesteområdet Utbygging 2018-2021 som ligger ved budsjettsaken.

Investeringsformål	.2018		.2019		2020		2020		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Kart og oppmåling	1 375		125		125		125		1 750
Lån						-100		-100	
Bruk av kapitalfond		-1 100		-100					
mva komp		-275		-25		-25		-25	
Boligområde Åfarnes	500								500
Lån				-					
mva komp		-100		-					
Tomtesalg		-400		-1 000		-1 000		-1 000	
Avsetning kapitalfond				1 000		1 000		1 000	
Bydel Stokkekaia	8 500								8 500
Lån									
Bruk av kapitalfond		-6 800							
Tilskudd									
mva komp		-1 700							
Næringsområder	2 000		5 000		5 000				12 000
Lån									
Salg næringsstomter				-250		-250			
Bruk av kapitalfond		-1 600		-3 750		-3 750			
mva komp		-400		-1 000		-1 000			
Felles maskindrift kommunalteknikk	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
Lån						-1 600		-1 600	
Bruk av kapitalfond		-1 600		-1 600					
mva komp		-400		-400		-400		-400	
Utskifting amatør gatelys	2 000		1 000						3 000
Lån						-		-	
Bruk av kapitalfond		-1 600		-800					
mva komp		-400		-200		-		-	
Gang- sykkelveg	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
Lån						-1 100		-1 100	
Bruk av kapitalfond		-1 100		-1 100					
Tilskudd		-500		-500		-500		-500	
mva komp		-400		-400		-400		-400	
Hovedplan/oppgradering veg	2 500		2 000		2 000		2 000		8 500
Lån						-1 600		-1 600	
Bruk av kapitalfond		-2 000		-1 600					
Ekstra statstilskudd									
mva komp		-500		-400		-400		-400	
Ny veg Øran pga elementpartner	1 000								1 000
Bruk av kapitalfond		-800							
mva komp		-200							
Kunst og skilting i sentrum	3 500								3 500
Gass-ROR		-1 000							
mva komp		-100							
Bruk av kapitalfond		-1 400							
Tilskudd		-1 000							
Sentrumstiltak - strandgata deretter havneg	18 500		11 700						30 200
Bruk av ubrukte lånemidler		-9 300		-					
mva komp		-3 700		-2 340				-	
Bruk av kapitalfond		-3 200		-9 360					
Tilskudd		-2 300							
Ombygging og fasaderenovering Rådhuset	2 500								2 500
Lån								-	
Bruk av kapitalfond		-2 000							
mva komp		-500						-	
Øran brannstasjon og verksted	1 000		5 500						6 500
Lån									
Bruk av kapitalfond		-800		-4 400					
mva komp		-200		-1 100					
Oppgradering Formålsbygg	6 000		5 000		4 000		4 000		19 000
Lån									
Bruk av kapitalfond		-4 800		-4 000		-3 200		-3 200	
mva komp		-1 200		-1 000		-800		-800	
Rammebudsjett vann	17 200		9 000		6 000		6 000		38 200
Bruk av kapitalfond		-17 200		-9 000		-6 000			
Lån								-6 000	
Rammebudsjett avløp	5 500		3 000		3 000		3 000		14 500
Bruk kapitalfond		-5 500		-3 000		-3 000			
Lån								-3 000	
Rammebudsjett renovasjon	1 600		500						2 100
Bruk kapitalfond		-1 600		-500					
Lån									

16 Vedlegg

16.1 Budsjettskjema 1 A – driftsbudsjett (se også kap.5.3)

Budsjettskjema 1A - drift	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Skatt på inntekt og formue	180 656	188 500	193 570
Ordinært rammetilskudd	231 535	225 000	237 837
Skatt på eiendom	25 094	26 900	25 900
Andre direkte eller indirekte skatter	4 921	5 787	4 987
Andre generelle statstilskudd	3 106	2 229	1 900
Sum frie disponible inntekter	445 312	448 416	464 194
Renteinntekter og utbytte	14 665	9 052	10 612
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	3	-	-
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	12 173	14 565	15 287
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-
Avdrag på lån	17 130	20 000	18 800
Netto finansinnt./utg.	-14 635	-25 513	-23 475
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	2 415	-	-
Til ubundne avsetninger	3 010	1 790	4 490
Til bundne avsetninger	3	-	-
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	-	-	-
Bruk av ubundne avsetninger	1 700	-	-
Bruk av bundne avsetninger	-	-	-
Netto avsetninger	-3 728	-1 790	-4 490
Overført til investeringsbudsjettet	-	-	-
Til fordeling drift	426 949	421 113	436 229

16.2 Budsjettskjema 1 B – driftsbudsjett

	Budsjett	Økonomiplan	Økonomiplan	Økonomiplan	Økonomiplan
Netto rammer	2017	2018	2019	2020	2021
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	-4 470	-4 373	-4 493	-4 343	-4 343
ADM. INKL. KRAFTSALG	-29 033	-27 457	-27 457	-26 957	-26 957
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	-5 542	-5 693	-5 693	-5 693	-5 693
KULTUR	-11 131	-14 884	-14 627	-14 627	-14 627
BARNEHAGE	-53 208	-56 837	-56 010	-56 010	-56 010
SKOLE	-98 665	-102 947	-101 172	-99 522	-97 922
HELSE OG OMSORG	-160 495	-164 313	-159 488	-158 638	-158 638
HELSE OG VELFERD	-40 374	-44 390	-44 511	-44 431	-44 131
UTBYGGING	-32 455	-30 008	-28 821	-30 601	-31 501
Sum fordelt til driftsrammer	-435 373	-450 903	-442 273	-440 823	-439 823

16.3 Budsjettskjema 2 A – Investeringsbudsjett

Budsjettskjema 2A - investering	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Investeringer i anleggsmidler	228 360	312 269	154 750
Utlån og forskutteringer	6 694	10 000	5 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 774	1 807	1 300
Avdrag på lån	1 955	-	-
Dekning av tidligere års udekket	121	-	-
Avsetninger	3 638	2 000	152 336
Årets finansieringsbehov	242 542	326 076	313 386
Finansiert slik:			
Bruk av lånemidler	156 689	251 590	23 900
Inntekter fra salg av anleggsmidler	1 092	3 000	400
Tilskudd til investeringer	20 000	4 770	180 636
Kompensasjon for merverdiavgift	40 888	57 188	24 830
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	13 886	940	5 525
Andre inntekter	256	-	-
Sum ekstern finansiering	232 813	317 488	235 291
Overført fra driftsbudsjettet	-	-	-
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-
Bruk av avsetninger	9 729	8 588	78 095
Sum finansiering	242 542	326 076	313 386
Udekket/udisponert	-	-	-

16.4 Budsjettskjema 2 B – Investeringsbudsjett – se kap. 6.3

16.5 Økonomisk oversikt drift

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Driftsinntekter			
Brukerbetalinger	27 450	25 656	24 744
Andre salgs- og leieinntekter	55 866	55 047	59 662
Overføringer med krav til motytelse	66 361	34 940	49 416
Rammetilskudd	231 535	225 000	237 837
Andre statlige overføringer	13 361	31 273	15 921
Andre overføringer	4 470	543	210
Skatt på inntekt og formue	180 656	188 500	193 570
Eiendomsskatt	25 094	26 900	25 900
Andre direkte og indirekte skatter	4 921	5 787	4 987
Sum driftsinntekter	609 716	593 646	612 247
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter	342 411	339 447	346 081
Sosiale utgifter	78 890	83 816	87 212
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	99 177	86 667	93 908
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	56 906	55 232	64 160
Overføringer	38 474	40 361	38 998
Avskrivninger	18 159	20 480	18 703
Fordelte utgifter	-40 640	-37 147	-43 227
Sum driftsutgifter	593 378	588 855	605 835
Brutto driftsresultat	16 338	4 790	6 411
Finansinntekter			
Renteinntekter og utbytte	14 665	9 052	10 612
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	3	-	-
Mottatte avdrag på utlån	234	200	200
<i>Sum eksterne finansinntekter</i>	<i>14 902</i>	<i>9 252</i>	<i>10 812</i>
Finansutgifter			
Renteutgifter og låneomkostninger	12 173	14 565	15 287
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-
Avdrag på lån	17 130	20 000	18 800
Utlån	73	200	200
<i>Sum eksterne finansutgifter</i>	<i>29 376</i>	<i>34 765</i>	<i>34 287</i>
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-14 474	-25 513	-23 475
Motpost avskrivninger	18 159	21 947	19 537
Netto driftsresultat	20 024	1 225	2 473
Interne finanstransaksjoner			
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	1 700	-	-
Bruk av bundne fond	1 313	1 154	2 143
Sum bruk av avsetninger	3 013	1 154	2 143
Overført til investeringsregnskapet	-	-	-
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	2 415	-	-
Avsatt til disposisjonsfond	3 010	1 790	4 490
Avsatt til bundne fond	5 934	588	126
Sum avsetninger	11 359	2 378	4 616
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	11 678	-	-

16.6 Økonomisk oversikt investering

	Regnskap 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018
Inntekter			
Salg av driftsmidler og fast eiendom	492	3 000	400
Andre salgsinntekter	256	-	-
Overføringer med krav til motytelse	11 129	940	5 525
Kompensasjon for merverdiavgift	40 888	57 188	24 830
Statlige overføringer	-	666	156 936
Andre overføringer	20 000	4 104	23 700
Renteinntekter og utbytte	-	-	-
Sum inntekter	72 766	65 898	211 391
Utgifter			
Lønnsutgifter	789	-	-
Sosiale utgifter	-	-	-
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	178 326	256 585	127 950
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	-	2 000	1 900
Overføringer	48 547	53 684	24 900
Renteutgifter og omkostninger	698	-	-
Fordelte utgifter	-	-	-
Sum utgifter	228 360	312 269	154 750
Finansstransaksjoner			
Avdrag på lån	1 955	-	-
Utlån	6 694	10 000	5 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 774	1 807	1 300
Dekning av tidligere års udekket	121	-	-
Avsatt til ubundne investeringsfond	-	2 000	152 336
Avsatt til bundne investeringsfond	3 638	-	-
Sum finansieringstransaksjoner	14 183	13 807	158 636
Finansieringsbehov	169 777	260 178	101 995
Dekket slik:			
Bruk av lån	156 689	251 590	23 900
Salg av aksjer og andeler	601	-	-
Mottatte avdrag på utlån	2 757	-	-
Overført fra driftsregnskapet	-	-	-
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-	-	-
Bruk av bundne driftsfond	-	881	-
Bruk av ubundne investeringsfond	7 605	7 707	78 095
Bruk av bundne investeringsfond	2 124	-	-
Sum finansiering	169 777	260 178	101 995
Udekket/udisponert	-	-	-

16.7 Øvrige vedlegg:

- Avgifts- og gebyrregulativ for 2017
- Oversikt over fritak for eiendomsskatt etter § 7a
- Lederplattformen – 7 steg til toppen
- Strategiplan barnehage
- Strategiplan skole
- Strategiplan helse og omsorg
- Strategiplan helse og velferd
- Strategiplan kultur
- Strategiplan utbygging

